

Akseli Hakoköngäs

Suomalainen maatalous Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa vuosina 2010–2014

Opinnäytetyö

Syksy 2015

SeAMK Elintarvike ja maatalous

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Elintarvike ja maatalous

Tutkinto-ohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Liiketoiminnan suuntautuminen

Tekijä: Akseli Hakoköngäs

Työn nimi: Suomalainen maatalous Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa vuosina 2010–2014

Ohjaajat: Elisa Kannasto ja Jyrki Rajakorpi

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 54

Liitteiden lukumäärä: 1

Tutkimuksen tarkoituksena oli luoda kuva siitä millaista Helsingin Sanomien suomalaisesta maataloudesta kertova uutisointi oli lehden pääkirjoituksissa vuosina 2010–2014. Helsingin Sanomat valittiin tutkimusaineistoksi, koska se on laajalevikkoinen, arvostettu puolueeton media ja sen vaikutus julkiseen keskusteluun ja mielipiteisiin on suuri. Tutkimusaineisto rajattiin koskemaan vain pääkirjoituksia, sillä niiden katsotaan edustavan lehden linjaa. Pääkirjoituksia analysoimalla pyrittiin selvittämään millaisiin teemoihin maatalous liitetään ja millaiseen sävyyn maataloudesta puhutaan. Tuloksia peilattiin suomalaisen maatalouden kannalta ajankohtaisiin aiheisiin. Teoreettisena lähestymistapana käytettiin diskurssianalyysiä, joka tarkoittaa kielenkäytön tapojen tutkimusta.

Tutkimusaineistoksi valikoidut pääkirjoitukset (51 pääkirjoitusta) analysoitiin sisällönanalyttisesti. Sisällönanalyysi sisälsi useita vaiheita, joissa jokainen pääkirjoitus luettiin huolellisesti läpi. Pääkirjoitusten keskeistä sisältöä kuvailtiin avainsanoilla, joista muodostettiin yhteensä 43 erilaista luokkaa. Luokkia yhdisteltiin suuremmiksi temaattisiksi kokonaisuuksiksi, jonka tuloksena päädyttiin viiteen pääteemaan. Useimmin toistuvia teemoja olivat Poliitikka, Markkinat, Ympäristö, Arvot ja Suomalainen yhteiskunta. Lisäksi tarkasteltiin erikseen kuinka usein maatalouden eri aloista puhuttiin pääkirjoituksissa. Analyysin seuraavassa vaiheessa teemoja tarkasteltiin diskurssianalyttisesti eli selvitettiin millä tavoin eri aihepiireistä pääkirjoituksissa puhuttiin.

Aineiston tarkastelu sisällönanalyysillä ja diskurssianalyysillä osoittivat, että maatalouspoliittinen keskustelu tarkastelee suomalaista maataloutta monista eri näkökulmista. Tulosten perusteella voidaan katsoa suhtautumisen suomalaiseen maatalouteen olevan pääasiassa positiivinen, sillä maatalous nähtiin tärkeänä niin kansantalouden, työllisyyden, omavaraisuuden kuin kulttuurin kannalta. Kriittisiä näkökulmia esitettiin erityisesti ympäristökysymyksiin liittyen.

Avainsanat: maatalouspolitiikka, pääkirjoitus, sanomalehti, diskurssianalyysi

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture, Ilmajoki

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Business orientation

Author: Akseli Hakoköngäs

Title of thesis: Finnish agriculture in editorials of Helsingin Sanomat years 2010–2014

Supervisors: Elisa Kannasto, Jyrki Rajakorpi

Year: 2015

Number of pages: 54

Number of appendices: 1

The purpose of the study was to find out how Helsingin Sanomat wrote in the editorials about Finnish agriculture during the years 2010–2014. Helsingin Sanomat was chosen for the research material because it is an appreciated-, and impartial media. Helsingin Sanomat has a significant effect on public discussions and opinions. The research material was defined as consisting only of editorials, because they are considered to represent the line of the paper. The articles were analyzed to find out what kind of themes agriculture was connected to and what was the tone of the writings. The results were compared to current subjects from the point of view of Finnish agriculture. A discourse analysis which means the study of the ways the language, was used as a theoretical approach.

The selected editorials (51 editorials) were analyzed using content analysis. The content analysis contained several stages in which every editorial was carefully read through. The central contents of the editorials were described with keywords that formed 43 different classes. The classes were joined to bigger thematic whole and ended up in five main themes. The most common themes were Politics, Market, Environment, Values and Finnish Society. Furthermore, it was examined how often the editorials wrote about the different fields of agriculture. In the next step of the study the themes were examined using discourse analysis, which reveals in which manner the different topics were discussed in editorials.

The content analysis and discourse analysis showed that the articles examine Finnish agriculture from many different points of view. On the basis of the results the attitude to Finnish agriculture can be considered to be mainly positive. Agriculture was seen as important to the national economy, employment, self-sufficiency and culture. Critical comments were presented mainly in connection with the environmental questions.

Keywords: agricultural policy, editorial, broadsheet, discourse analysis

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract	2
SISÄLTÖ.....	3
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO.....	7
1.1 Tausta.....	7
1.2 Tavoitteet	8
1.3 Viitekehys.....	8
2 SUOMEN MAATALOUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ 2010- LUVULLA	10
2.1 Maatalouspolitiikan tarkastelutasot	10
2.2 Maatalouden muutos vuosina 2010–2013	12
2.3 Maatalouspolitiikan lähitulevaisuuden teemat.....	15
3 AINEISTO JA MENETELMÄT	18
3.1 Tutkimusaineisto	18
3.2 Tutkimusmenetelmä.....	19
4 SANOMALEHDET TUTKIMUSAINESTONA.....	23
5 SISÄLLÖNANALYYSI: Pääkirjoitusten teemat	27
6 DISKURSSIANALYYSI: Suomalainen maatalous pääkirjoitusten valossa	36
6.1 Markkinat uhkana ja mahdollisuutena.....	36
6.2 Mahdollistava ja rajoittava politiikka	38
6.3 Maatalous ympäristöuhkana ja ympäristötietoisuuden uudet mahdollisuudet.....	40
6.4 Kuluttaja-arvot maatalouden palveluksessa.....	42
6.5 Autioituva maaseutu tarjoaa mahdollisuuksia	44
6.6 Puolustettava maatalous.....	46
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	49

8 POHDINTA.....	51
LÄHTEET.....	52
LIITTEET	54

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Taulukko 1. Tunnuslukuja Suomen maatalouden muutoksesta vuosina 2010–2013.....	12
Taulukko 2. Eläinten lukumäärä 2010–2013.....	13
Taulukko 3. Kotieläintuotto vuosina 2010–2013, (miljoonaa euroa).....	14
Taulukko 4. Tukea saaneiden maatalojen päätuotantosunnat vuosina 2010–2013.	14
Taulukko 5. Maatalous Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa 2012–2014.	28
Taulukko 6. Markkina-teema ja sen alaluokat.	29
Taulukko 7. Poliittika-teema ja sen alaluokat.	30
Taulukko 8. Ympäristö-teema ja sen alaluokat.	31
Taulukko 9. Arvot-teema ja sen alaluokat.	32
Taulukko 10. Suomalainen yhteiskunta-teema ja sen alaluokat.....	33
Taulukko 11. Maatalouden alat pääkirjoituksissa.....	34

Käytetyt termit ja lyhenteet

Sisällönanalyysi	Sisällönanalyysi on laadullinen tutkimusmenetelmä, jossa tekstiaineistoa tarkastellaan systemaattisesti ja eritellen sen sisältöä ja keskeisiä teemoja.
Diskurssianalyysi	Diskurssianalyysillä tarkoitetaan laajaa teoreettista viitekehystä, jossa selvitetään millaista maailmaa ja ideologioita merkityksiä teksti ja siinä tehdyt kielelliset ratkaisut tuovat esille. Tutkimusmenetelmänä diskurssianalyysi luo käytännön lähtökohdan sille, miten sosiaalista todellisuutta rakennetaan kielen keinoin esimerkiksi sanomalehtikirjoituksissa.

1 JOHDANTO

1.1 Tausta

Suomalainen maatalous on tutkimusaiheena kiinnostava, koska se tuntuu yhä useammin nousevan keskustelunaiheeksi muidenkin kuin maatalousväen kesken. Kotimaisen maatalouden merkitys on eri ihmisten keskuudessa hyvin erilainen. Arkikeskustelussa ja -käsityksissä maataloudelle voidaan antaa toisistaan poikkeavia, keskenään ristiriitaisiakin merkityksiä ja se voidaan liittää moniin teemoihin. Maatalous nähdään esimerkiksi tärkeänä elinkeinona, huoltovarmuuden perustana, maaseudun elinvoiman ylläpitäjänä, ympäristön saastuttajana ja yhteiskunnan rahojen tuhlaajana. Kiinnostukseni selvittää, miten maataloudesta puhutaan mediassa, heräsi kun aloin miettimään miltä maataloudesta kertovat uutiset näyttävät maatalouteen perehtymättömän silmin ja millaista kuvaa ne maataloudesta antavat.

Suomalainen maatalous on monipuolista sisältäen hyvin erilaisia aloja ja toimintatapoja. Usein julkisessa keskustelussa viitataan kuitenkin vain yleisesti maatalouteen. On selvää, että maanviljelijöille suunnatuissa julkaisuissa alaa ja sen keskeisiä kysymyksiä käsitellään yksityiskohtaisemmin kuin laajalle yleisölle suunnatussa lehdistössä, jossa maatalous on vain yksi aihe muiden joukossa. Maatalousalan lehdissä näkökulma on viljelijöiden, kun taas yleisessä lehdistössä aihetta lähestytään alalla työskentelemättömien näkökulmasta.

Koska suurin osa suomalaisista edustaa muita kuin maanviljelijöitä, kohdistuu tämän tutkimuksen mielenkiinto tähän laajalle yleisölle kohdistettuun maataloutta käsittelevään uutisointiin. Uutisoidaanko maataloudesta monipuolisesti, ottaen huomioon eri näkökulmat, vai luodaanko sen ympärille mustavalkoista vastakkainasettelua? Mielenkiintoista on myös tarkastella sitä, nouseeko yleislehden kirjoituksissa esiin kokonaan erilaisia teemoja, kuin jotka maanviljelijän näkökulmasta ovat olleet alan kehittymisen kannalta keskeisiä.

Aihe oli myös kiinnostava ja ajankohtainen keväällä 2015 pidettyjen eduskunta-vaalien näkökulmasta. Maatalous ja maatalousyrittäjyys on yksi keskeinen tema,

jonka tulevaisuuteen hallitus ja eduskunta voivat vaikuttaa. Se, millainen kuva maataloudesta julkisessa keskustelussa annetaan ja millaisiin teemoihin aihe liitetään, ei ole yhdentekevää, vaan vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen ja tätä kautta poliittiseen päätöksentekoon.

1.2 Tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa on käsitelty suomalaista maataloutta vuosina 2010–2014. Pääkirjoituksia analysoimalla pyritään selvittämään millaisiin teemoihin maatalous teksteissä liitetään ja millaiseen sävyyn maataloudesta puhutaan, teoreettisemmin: millaisia diskursseja maataloudesta käydyssä keskustelussa esiintyy. Tekstintutkimuksen keinoilla voidaan arvioida kirjoittajan kielellisiä valintoja ja rivien väleihin kätkeytyviä merkityksiä. Ovatko maataloudesta kertovat kirjoitukset informatiivisia vai kanta-aottavia? Käsitelläänkö maataloutta neutraalisti vai luodaanko siitä positiivisia tai negatiivisia mielikuvia?

Tutkimuksen tavoitteena on luoda kuva siitä, millaista Helsingin Sanomien suomalaisesta maataloudesta kertova uutisointi on yleisellä tasolla ja peilata sitä suomalaisen maatalouden ajankohtaisiin aiheisiin. Tässä tutkimuksessa ei ole tarkoituksenmukaista lähteä tarkastelemaan yksittäisiä tekstejä mikrotasolla (yksittäisten sanojen tai retoristen keinojen tasolla), vaikka tekstintutkimus siihen antaisikin mahdollisuudet. Tärkeämpää on löytää ne teksteissä toistuvat keskeiset teemat ja sävyt, joiden perusteella maataloutta koskevasta uutisoinnista voidaan tehdä selviä johtopäätöksiä.

1.3 Viitekehys

Tutkimus sijoittuu maatalouspolitiikan alaan. Kirjallisuusosan aluksi luvussa 2. on esitetty katsaus suomalaiseen maatalouspolitiikkaan 2010-luvulla. Tämä katsaus perustuu erityisesti Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) julkaisuihin ja raportteihin. Niiden perusteella syntyvä kuva suomalaisen maatalouden

2010-luvun keskeisistä aiheista edustaa tutkijoiden ja maatalouden parissa eri tavoin työskentelevien ammattilaisten näkökulmaa.

Sanomalehden pääkirjoituksia lähestytään lehdistön tutkimuksen viitekehystä. Teoreettisena lähestymistapana toimii diskurssianalyysi. Diskurssianalyysi (diskurssitutkimus) tarkoittaa kielenkäytön tapojen tutkimusta.

Kyseessä on monitahoinen ja erilaisia suuntauksia sisältävä lähestymistapa. Tämän opinnäytetyön puitteissa ei ole mahdollista perehtyä yksityiskohtaisesti diskurssianalyysin eri muotojen teoreettisiin yksityiskohtiin, vaan lähestymistapaa käytetään yleisemmällä tasolla. Keskeisenä teoreettisena lähtökohtana toimii ajatus siitä, että asioiden tietyssä kulttuurissa saamat merkitykset rakentuvat sosiaalisesti keskusteluiden, puheiden ja kirjoitusten tuloksena. Toisin sanoen tämän tutkimuksen kontekstissa diskurssianalyyttinen lähestymistapa tarkoittaa sitä, että sanomalehden pääkirjoituksessa esitettyjen kantojen ja esiin nostettujen aiheiden katsotaan muodostavan diskursseja eli puhetapoja, joilla suomalaisen maatalouden saamat merkitykset rakentuvat.

Luvussa 3. esitellään tarkemmin diskurssianalyysin teoriaa sekä analyysin käytännön vaiheet. Luvussa 4. puolestaan taustoitetaan pääkirjoituksen ominaispiirteitä tutkimusaineistona.

Varsinaiset tutkimustulokset esitellään luvuissa 5. ja 6. Ensin kuvaillaan sisällönanalyysin avulla saadut tulokset pääkirjoitusten keskeisistä maataloutta koskevista teemoista ja sen jälkeen syvennetään analyysiä esittämällä millaisia diskursseja näihin teemoihin liittyy. Tutkimuksen lopuksi luvussa 7. esitetään yhteenveto ja johtopäätökset sekä pohditaan jatkotutkimuksen mahdollisuuksia.

2 SUOMEN MAATALOUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ 2010-LUVULLA

Tässä luvussa luodaan katsaus suomalaisen maatalouden toimintaympäristöön, ennen kaikkea maatalouspolitiikkaan ja sen keskeisiin teemoihin viime vuosilta. Koska tutkimuksen kohteena on se, kuinka suomalaista maataloutta on käsitelty Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa aikavälillä 2010–2014, on tulosten ymmärtämisen kannalta tärkeää, että lehtikeskustelua verrataan muualla käytyyn keskusteluun samasta aiheesta. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) julkaisee vuosittain Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot-nimistä raporttia, johon on koottu viimeisin alaa koskeva tutkimustieto ja eri tuotantosuuntien kehitysnäkymät. MTT:n raportit edustavat asiantuntijatahon, maatalouden tutkijoiden näkemystä suomalaisen maatalouden keskeisistä kysymyksistä. Katsaus tähän kirjallisuuteen tarjoaa vertailukohtaan, jonka valossa sanomalehdissä käytyä keskustelua voidaan arvioida. Katsauksessa on keskitytty Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot-raportteihin vuosilta 2011–2014. Vuosikatsauksessa tarkastellaan menneen vuoden tapahtumia, joten vuoden 2014 osalta koottuja tietoja ei ole vielä julkaistu.

2.1 Maatalouspolitiikan tarkastelutasot

Suomen maatalouspolitiikka muuttui suuresti Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin vuonna 1995. Aikaisemmin maatalouspolitiikka oli osa Suomen yleistä talouspolitiikkaa, ja maatalousyrittäjien tuloja ja tukia koskevat neuvottelut käytiin yhdessä muiden alojen tuloneuvottelujen kanssa. Maataloustuotteiden markkinoilla hinnat pyrittiin pitämään tietyn minimitason yläpuolella, jotta tuottajat saisivat riittävän elannon. Mahdollinen ylijäämä pyrittiin myymään ulkomaille vientitukien avulla. (Kettunen, Knuutila & Niemi 2012, 417.)

Vuoden 1995 jälkeen päätösvalta tärkeimmistä maatalouspoliittisista ratkaisuista on siirtynyt Brysseliin ja unionin yhteinen maatalouspoliittinen linja Common Agricultural Policy (CAP) sitoo suomalaisia päätöksentekijöitä. Julkisen keskustelun kannalta tämä on tarkoittanut sitä, että maatalouspoliittisten aiheiden näkyvyys on laskeutunut huomattavasti, kuten Kettunen ym. (2012, 416) toteavat. Lisäksi he katsovat,

että muutos vähensi Suomen sisäisiä ristiriitoja poistamalla maatalouden ja muiden taloudenalan sektoreiden vastakkainasettelun sekä lieventämällä eteläisen ja pohjoisen Suomen välistä vertailua.

Käytännössä maatalouspoliittista keskustelua käydään kolmella tasolla. Maataloudesta puhutaan Suomen maatalouspolitiikan, EU:n yhteisen maatalouspolitiikan sekä maailmankaupan näkökulmista. Maailmankaupan näkökulma sisältää erityisesti maailman kauppajärjestö WTO:n pyrkimykset, joista tärkein on kaupan vapauttaminen, mikä tarkoittaisi tuontitullien alentamista ja tuotantotukien karsimista. Tämä pyrkimys on etenkin EU:n kannalta hankala, sillä kaupan vapauttaminen voisi toisaalta tuoda uusia markkinoita jäsenmaiden tuotannolle, mutta samalla jäsenmaiden tuotantoa halutaan suosia unionin sisällä. (Kettunen ym. 2012, 417.)

Euroopan Unionin oman maatalouspolitiikan tasolla erityisesti maataloustukiin liittyvä keskustelu on ollut jatkuvaa 1990-luvun lopulta. Tuolloin maataloustuotteiden hintoja alennettiin kohti maailmanmarkkinahintoja ja hintojen laskun aiheuttamat seuraukset korvattiin pääasiassa suorilla maataloustuilla. 2000-luvun alussa tuotantoon kohdistuvaa tukijärjestelmä muutettiin tilatukijärjestelmäksi, jolloin tukeen liitettiin uusia, esimerkiksi ympäristön suojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyviä ehtoja. Tätä tukijärjestelmää on kehitetty esimerkiksi vuonna 2008 tapahtuneella uudistuksella, jossa tuotantoon sidottujen tukien määrää laskettiin entisestään. (Kettunen ym. 2012, 417–418.)

Suomalaisen maatalouspolitiikan tasolla keskustelua on käyty erityisesti siitä kuinka maatalouden tuotantoedellytykset saadaan pidettyä yllä Euroopan ja maailmanmarkkinoiden paineessa. Suomalaisen maatalouspolitiikan tehtäväksi on jäänyt eräänlainen kansallinen edunvalvonta. Lisäksi kotimaisen maatalouspolitiikan aiheisiin kuuluu EU-tukia täydentävän kansallisen osarahoituksen määrän päättäminen ja maatalouden investointien tukeminen. EU-tukien osalta keskeisiä ovat perustuki (ent. tilatuki), epäsuotuisille viljelyalueille maksettava luonnonhaittakorvaus ja ympäristökorvaus (ent. ympäristötuki). Jälkimmäisen on nimensä mukaisesti tarkoitus ohjata viljelijöitä maatalouden ympäristökuormituksen vähentämiseen. Kotimaisen ja EU:n maatalouspolitiikan yhtenä erimielisyyden aiheena on ollut tulkinta kansallisen tuen maksuedellytyksistä. Suomi on tukenut kotimaista maatalouttaan EU-aikanakin maksamalla viljelijöille kansallista tukea, jolla on pyrit-

ty turvaamaan tuotannon säilyminen maan eri osissa. EU:ssa tämänkaltaiset tuet on nähty lähinnä tilapäisesti käytettäväksi. (Kettunen ym. 2012,419.)

Kotimaisen maatalouspolitiikan piirteisiin kuuluu myös aluepolitiikka, jolla maatalouden tulotaso on pyritty pitämään samanlaisena koko maassa. Käytännössä tämä on tarkoittanut Suomen jakamista tukialueisiin, joista pohjoisen C-alueelle maksetaan jatkuvaa kansallista pohjoista tukea. (Kettunen ym. 2012, 421.)

2.2 Maatalouden muutos vuosina 2010–2013

Suomi on osa Euroopan unionia (EU) ja EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa. EU-aikana Suomen maatalouden rakennekehitys on ollut nopeaa. Tilojen vähenemisen myötä tilakoko on kasvanut ja uusi teknologia on vähentänyt ihmistyön tarvetta maataloudessa. Elintarvikkeiden kokonaistuotanto on kuitenkin pysynyt melko vakaana maatalojen vähenemisestä huolimatta. (Rikkonen 2010, 3.)

Keskeisten tunnuslukujen tarkastelu antaa yleiskuvan maatalouden muutoksesta tarkasteluaikana (Taulukko 1).

Taulukko 1. Tunnuslukuja Suomen maatalouden muutoksesta vuosina 2010–2013.
(Niemi & Ahlstedt (toim.) 2014, 92).

	2010	2011	2012	2013
Tiloja edustettuna	60 550	59 294	56 793	53 608
Työlliset	84 000	80 000	78 000	76 000
Tuotot, milj. euroa	5316	5427	5577	5614
Kaikki tuet yhteensä, milj. euroa	2035	1998	2023	1957
Tuotantokustannus, milj. euroa	6605	6601	6848	6724

Maatalojen määrä jatkoi edelleen vähenemistään. Tilastossa edustettuina olleiden tilojen määrä laski 60 550 tilasta 53 608 tilaan. Vuonna 2013 tilastossa oli siis edustettuna peräti 7000 tilaa vähemmän kuin kolme vuotta aikaisemmin. Tarkaste-

lun alkuvuosi 2010 on sikäli merkittävä, että siitä alkaen tilastoihin on huomioitu vain yli 2000 euron taloudellista tuotosta tekevät tilat.

Tilojen määrän vähetessä maatalouden työllistävä vaikutus on laskenut tasaisesti 2000–4000 henkeä vuodessa. Vuonna 2010 maatilat työllistivät 84 000 henkilöä, mutta vuonna 2013 enää 76 000. Vuonna 2013 tämä tarkoittaa runsaan kolmen prosentin määrää koko maan työllisistä (Niemi & Ahlstedt (toim.) 2014, 92).

Samaan aikaan maatalouden tuotot kasvoivat vuosina 2010–2013 5316 miljoonasta eurosta 5614 miljoonaan euroon, huolimatta siitä, että yhteenlaskettujen tukien määrä laski samalla kun tuotantokustannus nousi. Vuonna 2010 tukien määrä oli 2035 miljoonaa euroa ja vuonna 2013 1957 miljoonaa euroa. Tuotantokustannus nousi vuoden 2010 6605 miljoonasta eurosta 6724 miljoonaan euroon 2013. Maataloustukien merkitys maatalouden tulonmuodostuksessa oli 2010-luvun alussa Suomessa suurempi kuin muissa EU-maissa. (Kettunen ym. 2012, 418.)

Samalla kun tilojen määrä huomattavasti väheni, eläinten määrä yksittäisillä tiloilla vastaavasti kohosi. Tämän osoittaa katsaus eläinten (lehmien, sikojen ja kanojen) lukumääriin tutkimusaikana (Taulukko 2):

Taulukko 2. Eläinten lukumäärä 2010–2013.
(Niemi & Ahlstedt (toim.) 2014, 91).

	2010	2011	2012	2013
Lehmiä	289 000	286 000	284 000	283 000
Sikoja	1 367 000	1 335 000	1 290 000	1 300 000
Kanoja	3 394 000	3 304 000	3 172 000	3 432 000

Tarkasteluaikana ainoastaan kanojen kokonaislukumäärä kohosi 40 000 yksilöllä. Lehmien määrä laski 6000 yksilöllä ja sikojen määrä peräti 67 000 yksilöllä. Vaikka lehmiä on kotieläimistä määrällisesti vähiten, on nautakarjatuotto kotieläintuotoista suurin (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Kotieläintuotto vuosina 2010–2013, (miljoonaa euroa).
(Niemi & Ahlstedt (toim.) 2014. 91).

	2010	2011	2012	2013
Nautakarjatuotto	1 257	1 361	1 508	1 553
Sikatuotto	374	350	314	330
Siipikarja	138	215	175	181
Lammas- vuohi- ja hevostuotto yms.	31	47	36	38

Tilojen määrän vähentyessä ja tilakokojen kasvaessa nautakarjatuotto kasvoi noin 300 000 euroa 1,257 miljoonasta eurosta 1,553 miljoonaan euroon. Sikatuotto sen sijaan laski liki 45 000 euroa 374 000 eurosta 330 000 euroon. Siipikarjatuotto on ehtinyt kokea ylä- ja alamäen, vuodesta 2010 vuoteen 2011 sen tuotto kasvoi 77 000 euroa, laski seuraavana vuonna 40 000 euroa ja nousi jälleen hieman vuonna 2013. Muiden kotieläinten, kuten lampaiden, vuohien ja hevosten tuotto on myös aaltoillut, mutta kaiken kaikkiaan noussut hieman neljänä tarkasteluvuonna.

Maataloustukia saaneiden tuotantosuintien lyhyt tarkastelu täydentää kuvaa suomalaisen maatalouden tilasta (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Tukea saaneiden mautilojen päätuotantosunnat vuosina 2010–2013.
(Niemi & Ahlstedt (toim.) 2014, 89).

	2010	2011	2012	2013
Kasvinviljely	41 114	40 730	39 609	39 717
Lypsykarja	11 136	10 501	9 827	9 008
Naudanliha	3 789	3 745	3 633	3 490
Sika	2 036	1 920	1 771	1 539
Siipikarja	724	696	589	568
Muu	3 651	3 561	3 469	3 237

Tuotantosuintakohtainen tarkastelu osoittaa, että tilojen määrän laskua on tapahtunut kaikilla maatalouden aloilla. Kasvinviljelyyn erikoistuneita tilojen määrä oli

koko tarkastelukaudella suurin ja niiden määrä väheni hieman yli 40 000 tilasta 39 700 tilaan. Lypsykarjatilojen määrä väheni 11 000:sta 9000:een ja naudanlihatilojen määrä noin 3800:sta noin 3500:aan. Sikatilojen osalta laskenut tuotto näkyy myös tilojen määrän vähenemisessä reilusta 2000 tilasta 1500 tilaan. Siipikarjatilojen lukumäärä Suomessa on painunut alle 1000 jo vuonna 2003 (Niemi & Ahlstedt (toim.) 2014, 89.) ja lasku jatkui ollen vuonna 2010 enää noin 570. Myös muiden tukea saaneiden tuotantosuuntien määrä on laskenut tasaisesti.

Tiivistetysti voidaan todeta, että yleisten tunnuslukujen valossa suomalainen maatalous on pitkälti nautakarjakeskeistä, vaikkakin kasvinviljelystä maataloustukia saavien tilojen määrä on määrällisesti nelinkertainen. Nautakarjatuotannon rooli on hivenen kasvanut viime vuosina. Toisena tulee sikatalous, jonka merkitys on kuitenkin hieman laskenut ja kolmantena siipikarjan kasvatusta, jonka merkitys on puolestaan hieman noussut. Tilojen määrä on vähentynyt, mutta tilakoot ovat kasvaneet. Maatalouden tuotot ovat nousseet, mutta samalla tukien määrä on laskenut ja tuotantokustannukset ovat kohonneet.

Tilojen väheneminen ja tilakokojen kasvaminen on ainakin osittain seurausta EU-jäsenyyden aikana harjoitetusta maatalouspolitiikasta. Aikaisemmin tuettiin lähinnä pientilallisia ja tilojen kokoa jopa pyrittiin rajoittamaan ylituotannon pelossa. EU-aikana maatalouden investointituilla on puolestaan alettu tukea yritysten kasvua ja kehittymistä, mikä käytännössä on tarkoittanut esimerkiksi lypsyrobottien käyttöönottoa ja karjamäärän kasvua. Samalla lehmien keskituotos on tasaisesti kasvanut ja lypsylehmien määrä on voinut laskea maidontuotannon kokonaismäärän kärsimättä. Tämä selittää myös naudanlihantuotannon pientä laskua. Viljatilojen koko on kasvanut tilojen yhdistämisten ja vuokrauksen kautta, mistä huolimatta tilat eivät useinkaan pysty tarjoamaan kokopäiväistä työtä. Maatalouden tuottavuus on noussut ja koska työpanos on samalla laskenut, on tuotannon tulotaso säilynyt riittävänä. (Kettunen ym. 2012, 420.)

2.3 Maatalouspolitiikan lähitulevaisuuden teemat

Kesäkuussa 2013 Euroopan komissio, Eurooppa-neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsivät yhteisymmärrykseen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan suunnasta

ja sisällöstä vuoteen 2020 saakka. Neuvottelut maatalouspolitiikan uudistuksesta olivat vaikeat ja kestivät kaksi vuotta. Uuden vuonna 2015 voimaan astuneen sopimuskauden myötä tuet tullaan jakamaan yhä tasaisemmin jäsenvaltioiden kesken ja ympäristön huomioon ottaminen, eli viherryttäminen korostuu tukien ehdoissa. Suomen maataloudelle neuvotteluissa keskeisiä kysymyksiä olivat EU:n rahoittamien tukien taso, mahdollisuus tuotantoon sidottujen tukien maksamiseen, epäsuotuisten alueiden määrittely ja tukien viherryttäminen. (Niemi ym. 2014, 3.) Euroopan parlamentti oli ensimmäistä kertaa mukana tasavertaisessa asemassa päätöksentekoprosessissa EU:n neuvoston ja komission kanssa. Tämä yhteispäätös menettely, teki prosessista erityisen mielenkiintoisen, mutta toisaalta hitaasti etenevän. Neuvotteluiden pitkittymisen vuoksi, uusia sopimusehtoja ei saatu käyttöön vielä vuonna 2014, vaan vanhan sopimuskauden toimenpiteiden soveltamista jatkettiin vuodella. (Niemi ym. 2014, 7.)

Suomen osalta maatalouden EU-tukien taso tulee pysymään uudella kehyskaudella nykyisellä tasolla. EU-tuen kokonaismäärä laskee edelliseen ohjelmakauteen verrattuna hieman yli kolme prosenttia. Tukien määrittelyssä huomioitiin Suomen pohjoiset olosuhteet, jonka ansiosta muutokset Suomen maataloustuotannolle ja –markkinoille ovat melko vähäiset. MTT:n tekemien vaikutusanalyysien perusteella maataloustuotteiden tuotanto tulee säilymään keskimäärin nykyisellä tasolla vuoteen 2020, jos maataloustuotteiden hintakehitys vastaa tuotantopanosten hintakehitystä ja kansalliset tuet säilyvät ennallaan. (Niemi ym. 2014, 3.)

Tukien merkitys maataloustuotannon ylläpitäjänä tulee säilymään myös lähitulevaisuudessa, mutta tukien reaaliarvon laskiessa yhä suurempi osa maatalouden liikevaihdosta on saatava markkinoilta. Tämä merkitsee markkinaohjautuvuuden lisääntymistä myös maataloussektorilla. Markkinat ohjaavat yhä vahvemmin tuotannon kehitystä ja maatalouden kannattavuutta. Markkinoiden ja hintojen suuret heilahtelut tulevat yleistymään, joka lisää maatalousyritysten markkina- ja hintariskejä. Näiden riskien hallinta tulee korostumaan maataloudessa entistä enemmän. Uudistuksella pyritään myös parantamaan tuottajien kaupallista edunvalvontaa elintarvikeketjussa. (Niemi ym. 2014, 3.)

Maatalouden rakennekehityksen odotetaan jatkuvan nopeana tilalukumäärän pienenytessä ja yksikkökojojen kasvaessa. Vuodesta 1995 maatilojen määrä on las-

kenut keskimäärin kolme prosenttia vuodessa. Nykyisen kaltainen voimakas rakennekehitys ja yksikkökoon kasvu on tuotannon kilpailukyvyn edellytys. (Niemi ym. 2014, 3.)

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Tutkimusaineisto

Tutkimuksen aineisto muodostuu Helsingin Sanomien suomalaista maataloutta käsittelevistä pääkirjoituksista vuosilta 2010–2014. Helsingin Sanomat valittiin tutkimusaineistoksi, koska se on arvostettu puolueeton media¹. Lehden levikki oli vuonna 2013 313 000 kappaletta, mikä oli kyseisenä vuonna Suomen suurin (Levikintarkastus Oy 2013, 2). Painetulla lehdellä on noin 780 000 lukijaa ja lehden verkkojulkaisu mukaan lukien lähes kaksi miljoonaa lukijaa (KMT 2014, 1). Levikin ja lukijoiden tavoitettavuuden perusteella lehteä voidaan pitää erittäin vaikutusvaltaisena. Arvovaltansa vuoksi Helsingin Sanomissa esiin nostetut aiheet ja mielipiteet vaikuttavat siihen mitkä asiat otetaan julkiseen keskusteluun ja miten ihmiset muodostavat mielipiteitä eri aiheista.

Seitsemänä päivänä ilmestyvänä sanomalehtenä Helsingin Sanomat sisältää useita osioita, joissa maataloutta käsitellään. Näistä osioista tutkimusaineisto päätettiin rajata pääkirjoituksiin, koska niissä esitetään lehden virallinen kanta tietystä ajankohtaisesta aiheesta. Koska pääkirjoituksen pituus on rajattu, esitetään mielipide niissä yleensä melko selkeästi ja napakasti. Aina pääkirjoitukset eivät kuitenkaan sisällä selkeää kannanottoa, vaan ne voivat olla tyyliiltään pohdiskelevia, vaihtoehtoja eritteleviä, tai asioita taustoittavia. Pääkirjoituksen erityisluonnetta pohditaan lisää luvussa 4.1.

Aineiston keruussa hyödynnettiin Helsingin Sanomien digitaalista arkistoa. Arkistoa on mahdollista selaila sanahaululla, ja haku voidaan rajata koskemaan vain tiettyä lehden osiota, tässä tapauksessa pääkirjoituksia.

Lehdessä ilmestyi aikavälillä tammikuu 2010 – joulukuu 2014 369 pääkirjoitusta, joissa mainittiin sanat maatal*, maanviljely, maaseutu, karja*, viljel*, elintarvike-

¹ Periaatelinjauksensa mukaan lehti on: ”sitoutumaton päivälehti, joka pyrkii edistämään ja vahvistamaan kansanvaltaisuutta, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja mielipiteen vapautta. - - Uutisvälityksessään Helsingin Sanomat pitää tavoitteena sellaisen kokonaiskuvan muodostumista, joka koostuu kansalaisten omaehtoisille ratkaisuille tarpeellisista tiedoista.” (Helsingin Sanomat 7.1.2013).

tuot*, ruuantuot*, ruoantuot*. Tästä aineistosta valittiin lopulliseksi tutkimuskohteeksi 51 pääkirjoitusta. Valintaperusteena käytettiin sitä, että kirjoituksissa käsiteltiin suomalaista maataloutta. Esimerkiksi Yhdysvaltojen, tai pelkästään muiden EU-maiden maatalouteen viittaavat kirjoitukset jätettiin siis analyysin ulkopuolelle. Helsingin Sanomien pääkirjoitussivulla julkaistaan myös omalla palstallaan lyhyitä otteita muiden lehtien pääkirjoituksista, jotka halutaan nostaa keskustelun kohteiksi. Myös nämä lyhyet lainaukset jätettiin tutkimusaineiston ulkopuolelle, sillä niissä esitetyt kannanotot eivät välttämättä edusta tutkitun lehden linjaa.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytettiin diskurssianalyysiä. Diskurssianalyysi ei ole yhtenäinen ja yksiselitteisesti määriteltävä tutkimusmenetelmä vaan kattoterminä, jonka alle mahtuu joukko hyvin erilaisia lähestymistapoja ja teoreettisia näkökulmia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Yksinkertaistetusti diskurssianalyysillä tarkoitetaan kielen käytön tutkimusta ja kielen käytön seurauksien analysointia.

Tämän tutkimuksen puitteissa ei syvennyttä laajemmin diskurssianalyysin eri suuntausten vertailuun tai lähestymistavan teoreettisten yksityiskohtien pohtimiseen. Diskurssianalyysiä on käytetty viime vuosina runsaasti hyvin samantapaisen tutkimusaineiston (sanomalehdet, pääkirjoitukset) analysointiin, vaikka tutkimuskysymykset ovat olleet erilaisia (ks. Palmgren 2014; Koskinen 2008). Tässä tutkimuksessa noudatetaan aiempien pääkirjoituksia kielen käyttönä ja tekstityyppinä tutkineiden tapaa määritellä diskurssianalyysi. Seuraavaksi esittelen katsauksen siitä, miten aiemmat tutkijat ovat määritelleet lähestymistavan.

Eri tieteenaloilla diskurssi²-termi ymmärretään hieman eri tavoin. Yhteiskuntatieteissä diskurssia pidetään sosiaalisena käytäntönä kun taas kielitieteessä sillä tarkoitetaan tekstikonaisuutta, jota tulkitaan omassa sosiaalisessa kontekstissään. Diskurssien tulkinta ja havaitseminen antaa viitekehyksen tekstin ymmärtämiselle. Esimerkiksi havainto diskurssin vaihtumisesta auttaa ymmärtämään samaan tekstiin sisältyviä erilaisia merkityksiä. (Hammarberg 2013, 9.)

² vrt. englannin sana *discourse*: (kirjallinen t. suullinen) esitys, keskustelu, esitelmä, puhe.

Kielitieteessä diskurssin käsitteellä viitataan kielen käyttöön kulloisessakin tilanteessa. Yhteiskuntatieteissä diskurssi määritellään yhteiskunnalliseksi käytännöksi, jolloin diskurssilla tarkoitetaan tiedon ja uskomusten muotoa ja sosiaalista vuorovaikutusta. Diskurssianalyysissä diskurssia tarkastellaan yhdistämällä edellä mainitut ulottuvuudet. Diskurssi toisaalta rakentaa todellisuutta esittämällä nimityksiä ja luokituksia eri asioille, mutta samalla se myös rajaa käsitystämme todellisuudesta. Kieli on toiminnan muoto, se vaikuttaa yhteiskuntaan, ja yhteiskunta vaikuttaa kieleen, jolloin sosiaalinen konteksti ja kieli ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kielenkäytöllä rakennetaan sosiaalisia identiteettejä, suhteita ja tietojärjestelmiä. (Katajamäki 2004, 20–21.)

Diskurssianalyysi on viitekehys, jonka avulla voidaan pohtia monipuolisesti kielen käyttöön liittyviä kysymyksiä. Diskurssianalyysin käsitteet eivät ole yleisiä totuuksia, vaan ne antavat tutkijoille mahdollisuuden soveltaa menetelmää omissa tutkimuksissaan. Tärkeintä on löytää aineistosta ihmettelyn aiheita, kuten ristiriitoja ja kirjoittajan ottamia näkökantoja. Diskurssianalyysi perustuu kielenkäyttöä ja yhteiskuntaa koskeviin teoreettisiin lähtöoletuksiin, jotka ohjaavat tutkimusta tietynlaisiin kysymyksenasetteluihin ja menetelmällisiin ratkaisuihin. Diskurssianalyysissä selvitetään millaista maailmaa ja ideologisia merkityksiä teksti ja siinä tehdyt kielelliset ratkaisut tuovat esille, sekä minkälaisia identiteettejä teksti rakentaa toimijoille. Yhtä tärkeää kuin tekstin sisältö, on havaita mitä toimijoita ja rooleja teksti ei jostain syystä nosta esille. (Palmgren 2014, 19–20.)

Diskurssianalyysi on kielenkäytön ja merkitysten tutkimista. Olennaista on tarkastella millaista kielenkäyttö on eri asiayhteyksissä. Kriittinen suhtautuminen itseltään selvänä pidettyyn tietoon on tekstintutkijalle tärkeää. Tutkijan tulee pitää mielessä, että kielellisillä valinnoilla ei pelkästään kuvata asioita neutraalisti, vaan luodaan merkityksiä ja sosiaalista todellisuutta kirjoituksen kohteista. Esimerkiksi pienet sanavalinnat voivat vaikuttaa suuresti siihen millainen käsitys keskustelunalaisesta ilmiöstä muodostuu. Menetelmän eräässä muodossa, retorisessa diskurssianalyysissä keskitytään erityisesti kielenkäytön retoristen keinojen analysointiin ja siihen millä keinoilla kirjoittajan luoma versio todellisuudesta pyritään saamaan vakuutettua lukijoille. (Komonen 2014, 31.) Tässä tutkimuksessa keskitytään ensisijaisesti keskeisten diskurssien löytämiseen aineistosta. Aineistosta poimitut esi-

merkit diskursseista kuitenkin havainnollistavat myös kirjoittajien käyttämiä retorisia keinoja.

Kuten sosiaalinen konstruktionismi, myös diskurssianalyysi korostaa toiminnan kontekstuaalisuutta. Kontekstuaalisuus tarkoittaa analysoitavan tekstin tarkastelua tietyssä ajassa ja paikassa, esimerkiksi 2010-luvulla Suomen suurimman sanomalehden kontekstissa. Tulkintaa voidaan suhteuttaa myös laajemmin kulttuuriin ja yhteiskunnalliseen ilmapiiriin, esimerkiksi lähestyviin eduskuntavaaleihin tai Euroopan tasolla tärkeisiin maatalouden kysymyksiin. Diskurssianalyysi luo siis käytännöllisen tavan tulkita tapahtumia niiden omassa kontekstissaan. (Koskinen 2008, 19–20.)

Diskurssianalyysi ei ole täsmällinen metodinen työväline, vaan ennemminkin sosiaalisen konstruktionismin väljä tutkimusmenetelmällinen kehys. Sosiaalisella konstruktionismilla tarkoitetaan todellisuuden monimerkityksellisyyttä, eli todellisuuden ja kokemusten tapaa rakentua sosiaalisesti. Kielen käyttö on aina sidoksissa muuhun todellisuuteen, ja diskurssianalyysin avulla tulkitaan kieltä todellisuuden kuvaajana. Diskurssianalyysin tarkoituksena ei varsinaisesti ole löytää tekstistä piilotettua sanomaa, vaan analysoida miten tieto on tuotettu ja muutettu sosiaalisesti todellisuudeksi. Tutkimusmenetelmänä diskurssianalyysi luo käytännön lähtökohdan sille, miten sosiaalista todellisuutta rakennetaan kielen keinoin esimerkiksi sanomalehtikirjoituksissa. (Koskinen 2008, 19.) Tämän tutkimuksen kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että toimittajat ja muut pääkirjoitusten kirjoittajat esittävät tekstissään kannanottoja ja mielipiteitä maataloudesta ja rakentavat näin kuvaa siitä, miten yleisö (lehden lukijat) käsittävät maatalouden. Käytännössä on kuitenkin muistettava, että ihmiset eivät muodosta käsitystään pelkästään tekstien perusteella vaan hankkivat tietoa monista eri lähteistä ja myös tulkitsevat lähteitä kriittisesti.

Diskurssianalyysi tutkimusmenetelmänä ei ole yksiselitteinen myöskään sen takia, että jokainen tekstintutkija voi kokea tekstin hieman eri tavalla. Pyrkinessään objektiiviseen näkökulmaan tutkijan on tärkeintä tiedostaa omat ennakkoluulonsa ja lähestymiskulmansa asiaa kohtaa. Oleellista tutkimuksessa on aineiston järjestelmällinen ja johdonmukainen tarkastelu. (Koskinen 2008, 20–21.)

Kuten todettu, diskurssianalyysi ei ole menetelmä, joka tarjoaisi tutkijalle tarkat toimintaohjeet aineiston keräämisestä ja analysoimisesta. Tässä tutkimuksessa maatalouspolitiikan diskursseja analysoitiin siten, että ensin tutkimusaineisto (pääkirjoitukset) kerättiin aikajärjestyksessä yhteen tekstitiedostoon. Tämän jälkeen kustakin pääkirjoituksesta alettiin etsiä niissä esiintyviä keskeisiä teemoja sekä kirjoittajan esittämiä kannanottoja. Nämä tutkijan huomiot kirjattiin aineiston marginaaleihin. Aineisto luettiin läpi useita kertoja ja joka kerralla huomiot sen sisällöistä tarkentuivat ja käsitys keskeisistä teemoista alkoi muodostua.

Seuraavassa vaiheessa tarkasteltiin tutkijan tekemiä merkintöjä ja etsittiin siellä usein toistuvia ”avainsanoja” (esim. ympäristö, yrittäjyys). Pääkirjoitusten vertailun avulla löydettiin joukko diskursseja eli tapoja puhua suomalaisesta maatalouspolitiikasta. Tutkija antoi näille diskursseille kuvaavat nimet ja havainnollisti aineisto-esimerkkejä käyttäen niiden sisältöä. Lopuksi pohdittiin millaisia diskursseja aineistossa ei esiintynyt, eli mitkä aiheet jäivät vaietuiksi.

4 SANOMALEHDET TUTKIMUSAINEISTONA

Sanomalehtien pääkirjoitukset ovat leimallisesti merkittävässä asemassa, sillä ne ilmaisevat lehden linjaa ja virallista kantaa asioihin. Pääkirjoituksella otetaan usein kantaa johonkin ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen aiheeseen. (Suhola, Turunen & Varis 2005, 122–123; Simola 2011, 15.) Pääkirjoituksissa ajankohtaiset, usein poliittiset aiheet kuvataan kansantajuisesti (Simola 2011, 16). Tekstityypin merkitystä korostaa sen näkyvä sijainti: tyypillisesti pääkirjoitukset sijaitsevat heti lehden alussa etusivun jälkeen, näin myös Helsingin Sanomissa. Pääkirjoitusten merkityksestä kertoo myös se, että ne ovat usein olleet tutkijoiden mielenkiinnon kohteena lehdistön vaikutusta tutkittaessa (ks. Palmgren 2014; Simola 2011; Kaukinen 2009; Koskinen 2008; Katajamäki 2004). Seuraavassa katsauksessa käsitellään pääkirjoituksen luonnetta aiempien tutkijoiden määritelmien perusteella.

Pääkirjoituksen rakenne on tekstin lyhyen pituuden takia tyypillisesti seuraava: Yleensä pääkirjoituksissa kerrotaan ensin, mikä asia on ajankohtainen ja millainen mielipideilmasto asiasta vallitsee. Lehden oma mielipide ja kannanotto ilmaistaan tavallisesti kirjoituksen lopussa. Pääkirjoitukset voivat vaikuttaa usein pelkästään pohdiskelevilta ja spekulatiivisilta, mikäli selkeää kannanottoa ei esitetä. Tällöin kirjoituksen tarkoitus on vain nostaa ajankohtainen aihe keskusteluun ja lukijoiden tietoisuuteen. (Suhola, Turunen & Varis 2005, 123.)

Pääkirjoitus voi kuitenkin olla suostutteleva ja vakuutteleva, kun sillä halutaan vaikuttaa mielipiteisiin ja ohjata lukijan toimintaa halutulla tavalla (Katajamäki 2004, 65–66). Rivien väleihin voi kätkeytyä jyrkkiä ristiriitoja ja tiukkoja arvomaailmaa koskevia käsityksiä. Vahvimmin pääkirjoituksiin sisältyvät kannanotot ilmenevät asioiden vastakkainasetteluna, jossa toinen puoli kuvataan hyvänä ja toinen pahanä. Tyypillisiä vastakohtia ovat esimerkiksi hallitus ja oppositio, oikeisto ja vasemmisto, sekä maaseutu ja kaupunki. (Suhola, Turunen & Varis 2005, 123.)

Sanomalehden pääkirjoituksen kirjoittajana toimivat useimmiten toimittajat, lehteä lähellä olevan puolueen, tai etupiirin edustaja tai ulkopuolinen asiantuntija. Lehden vastaava päätoimittaja ei läheskään aina kirjoita pääkirjoitusta itse, mutta osallistuu pääkirjoituksen toimittamiseen yleensä ainakin keskustellen ja tarkastaen ne. Vastaava päätoimittaja on kuitenkin aina vastuussa pääkirjoituksen sisällöstä ja

lehden mielipiteestä. Lehdellä voi olla myös erikseen toimittajia, jotka keskittyvät ensisijaisesti pääkirjoitusten kirjoittamiseen. Pääkirjoitustoimittajat ovat yleensä kokeneita ammattimaisia toimittajia, joilla on kyky kriittiseen ajatteluun ja tekstin selkeään muotoiluun. Kokeneen toimittajan voidaan olettaa olevan tietoinen roolistaan, sekä kirjoituksen päämääristä ja lukijoista. (Katajamäki 2004, 54–55.) Esimerkiksi 2015 Helsingin Sanomat (2015) ilmoittaa pääkirjoitustoimittajia olevan viisi: Matti Kalliokoski (esimies), Juha Akkanen, Kari Huhta, Paavo Rautio ja Teija Sutinen. Helsingin Sanomat ei erikseen julkaise kirjoittajan nimeä pääkirjoituksen yhteydessä, paitsi silloin kun kyseessä on vieraileva, lehden toimituksen ulkopuolinen kirjoittaja.

Pääkirjoitukset eroavat esimerkiksi uutisista, kolumneista ja mielipidekirjoituksista siinä, että kirjoittaja esittää lehden mielipiteitä. Pääkirjoitustoimittajan esittämien mielipiteiden oletetaan myös noudattavan lehden linjaa. Toimittaja voi joskus joutua esittämään sellaisiakin kantoja, joista hän itse ei ole samaa mieltä. (Katajamäki 2004, 55–56.) Pääkirjoitusten julkaiseminen anonyyminä korostaa, että artikkeli ei edusta kirjoittajan henkilökohtaista kantaa (Simola 2011, 17). Lehden johdon asenteet esimerkiksi politiikasta ja talouselämästä määrittävät lehden linjan. Vastaavaksi päätoimittajaksi, tai pääkirjoitustoimittajaksi valitaankin usein henkilö, jonka arvojen ja asenteiden katsotaan mukailevan tätä lehdelle määriteltyä linjaa. Vastaavan päätoimittajan vastuulla on lehden linjan vieminen käytäntöön. (Katajamäki 2004, 55–56.)

Lukijatutkimus ja esimerkiksi lukijapalaute kertovat pääkirjoitusten toimittajille siitä, millainen pääkirjoitusten lukijakunta on. Lisäksi toimittajilla on olemassa käsityksensä lukijoiden odotuksista, sekä tiedoista ja asenteista. Pääkirjoitusten arvellaan kiinnostavan etenkin politiikan ja talouden päätöksentekijöitä, sillä pääkirjoitusten aiheet käsittelevät usein heidän sanomisiaan ja tekemisiään. Toisaalta on selvää, että lukijakunnassa on myös tavallisia lehdenlukijoita, jotka haluavat seurata keskeisiä julkisen keskustelun teemoja. (Katajamäki 2004, 56–58.) Lukijat odottavat pääkirjoituksen sisältävän perusteltuja mielipiteitä jostain ajankohtaisesta tapahtumasta (Katajamäki 2004, 59; Simola 2011, 17).

Vaikka toimittajilla ei aina ole mahdollisuutta vaikuttaa sanomalehden juttujen sisältöön, voivat he kuitenkin ilmaista itseään erilaisilla kielellisillä valinnoilla. Pääkir-

joitustoimittajat kuuluvat erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin ja heillä on omat mielipiteensä ja näkemyksensä yhteiskunnallisiin asioihin. (Katajamäki 2004, 58.) Vaikka pääkirjoitukset noudattavatkin lehden linjaa on kuitenkin muistettava, että tekstin kirjoittanut toimittaja on kuitenkin aina yksilöllinen ihminen (Simola 2011,16).

Artikkeleiden toimittamista pidetään yleensä kiireisenä työnä, mutta pääkirjoitusta voidaan valmistella pitkän aikaa. Merkittävistä yhteiskunnallisista tapahtumista on kuitenkin kirjoitettava pikaisesti. (Katajamäki 2004, 58.)

Pääkirjoitukset voidaan luokitella vaikuttamaan pyrkivien tekstilajien joukkoon. Esimerkiksi Helsingin Sanomat määrittelee vaikuttamistavoitteikseen moniarvoisen yhteiskunnan kansanvaltaisuuden vahvistamisen ja puolustamisen sekä mielipiteen vapauden toteutumisen edistämisen (Helsingin Sanomat 7.1.2013). Katajamäen (2004, 59) mukaan tekstin vaikutus mielipiteisiin riippuu argumentoinnin sujuvuudesta, sekä lukijan asenteista ja ajatusmaailmasta. Hän lisää, että pääkirjoitukset voidaan nähdä paitsi vaikuttamaan pyrkivinä, myös lukijoiden ymmärrystä lisäävinä kirjoituksina.

Lehdistön ensisijainen tehtävä on tiedon välittäminen sekä yhteiskunnallisista asioista ja muutoksista kertominen. Pääkirjoitukset ovat Suomessa toimineet lehdistön yhteiskunnallisen tehtävän tärkeänä julkaisumuotona. Pääkirjoitusta pidetään sosiaalisesti ja kulttuurisesti tärkeänä tekstilajina. Pääkirjoitukset toimivat yleisen mielipiteen muodostajana ja muuttajana, ne vaikuttavat sosiaaliseen keskusteluun, poliittiseen agendaan ja päätöksentekoon. Pääkirjoitukset ovat perinteisesti olleet vahva puoluepolitiikan vaikuttamisen väylä, ja vaikka sanomalehdet toimivatkin nykyään kaupallisin perustein ja ovat pääosin julistautuneet puolueettomiksi, niiden aatteelliset taustat saattavat yhä heijastua pääkirjoituksiin. Vaikka pääkirjoitusten poliittisuus on kaupallistumisen myötä laimentunut, ei se kuitenkaan ole kokonaan kadonnut. (Katajamäki 2004, 60–61.)

Pääkirjoituksia voidaan pitää mielipidekirjoituksina, sillä mielipiteiden esittäminen on pääkirjoituksille luonteenomaista. Pääkirjoitukset eroavat uutisista siinä, että ne voivat olla subjektiivisia, kun taas uutiset pyritään kirjoittamaan mahdollisimman objektiivisesta näkökulmasta esittämättä lehden tai toimittajan omia arvostuksia. Vaikka kirjoittaja pyrki kirjoittamaan objektiivisesti, ovat hänen kielelliset valintan-

sa joka tapauksessa jollain tasolla subjektiivisia ja sidoksissa kulttuuriin, jossa hän elää, joten täydellinen objektiivisuus on mahdotonta. Kaikkia toimittajan tekemiä sanavalintoja voidaan pitää luokittelevina. Pääkirjoitusten vaikutustapaa pidetään avoimena vaikuttamisena, jossa mielipiteiden esittäminen on sallittua ja jopa vaadittua. (Katajamäki 2004, 63–64.)

Pääkirjoitukset tulkitsevat todellisuutta ja ovat sitä kautta osa sosiaalista maailmaamme. Ne eivät ole lehtien luetuinta aineistoa, mutta niillä on kuitenkin omat tehtävänsä ja pyrkimyksensä. Vaikka pääkirjoitukset ovatkin tyyliltään melko yleisluontoisia, ne antavat joka tapauksessa kuvan siitä millaista yhteiskunnallista keskustelua on käyty tietyssä ajankohtana. Pääkirjoitusten merkitys ja luonne tekstinä on muistettava diskursseja tutkittaessa, eikä niitä voida käsitellä vain kontekstistaan irrallisina kirjoituksina. (Koskinen 2008, 30–32.)

5 SISÄLLÖNANALYYSI: Pääkirjoitusten teemat

Keskeisiä taustakysymyksiä aihetta ja aineistoa valittaessa olivat: Annetaanko maataloudesta monipuolinen kuva, vai tehdäänkö siitä esimerkiksi vain ympäristön saastuttaja ja yhteiskunnan rahareikä? Onko uutisointi tasapuolista ottaen huomioon eri näkökulmat vai esiintyykö lehdistössä mustavalkoista vastakkainasettelua?

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa Helsingin Sanomien maataloutta käsittelevät pääkirjoitukset vuosilta 2012–2014 (51 pääkirjoitusta) analysoitiin sisällönanalyttisesti. Jokainen pääkirjoitus luettiin huolellisesti läpi ja sen keskeistä sisältöä kuvailtiin avainsanoilla. Nämä avainsanat tai luokat muodostettiin aineistolähtöisesti, toisin sanoen muodostetut teemat nousivat esiin itse kirjoituksista eikä esimerkiksi aiemmasta teoreettisesta kirjallisuudesta.

Sisällönanalyysi sisälsi useita vaiheita. Ensimmäisten lukukertojen jälkeen oli muodostettu yhteensä 43 erilaista luokkaa. Koska luokkien määrä oli hyvin suuri, alettiin niitä yhdistellä seuraavaksi suuremmiksi temaattisiksi kokonaisuuksiksi. Yhdistelyn tuloksena päädyttiin viiteen suureen pääteemaan, jotka ovat Poliitiikka, Markkinat, Ympäristö, Arvot ja Suomalainen yhteiskunta. Lisäksi tarkasteltiin erikseen kuinka usein maatalouden eri aloista puhuttiin pääkirjoituksissa.

Eri teemat eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan päinvastoin samassa artikkelissa käsiteltiin tyypillisesti useita eri teemoja. Esimerkiksi ympäristö-temaan liittyvä viherryttäminen liittyy suoraan EU:n maatalouspolitiikkaan eli politiikka-temaan. Arvoista puhuttaessa viitattiin puolestaan samalla niin ympäristö- ja suomalainen yhteiskunta-teemoihin.

Sisällönanalyysi havainnollistaa mitkä ovat olleet keskeiset teemat maataloudesta puhuttaessa vuosina 2012–2014. Sisällönanalyysin perusteella useimmiten maataloudesta puhuttiin markkinoiden tai politiikan näkökulmista. Myös ympäristöön liittyvät teemat olivat usein esillä. Maatalouden osuutta suomalaisessa yhteiskunnassa sekä maatalouteen liittyviä arvonäkökohtia esiteltiin noin puolessa pääkirjoituksista. Taulukko 5. kuvaa teemojen esiintymistä pääkirjoituksissa.

Taulukko 5. Maatalous Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa 2012–2014.

Teema	Yleisyys (Pääkirjoitusten määrä, jossa mainittiin)
Markkinat	55
Politiikka	53
Ympäristö	43
Suomalainen yhteiskunta	31
Arvot	25

Seuraavaksi jokaista teemaa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin ja annetaan esimerkki kunkin tyypillisestä ilmenemisestä pääkirjoituksissa. Luettelo pääkirjoituksista, joita tulososassa on lainattu, on liitetty työn loppuun (Liite 1).

Markkinoista puhuttaessa pääkirjoituksissa käsiteltiin tyypillisesti kauppaa, maataloustuotteiden vientiä ja tuontia (Taulukko 6.). Myös Venäjä oli vuosina 2012–2014 erityisenä aiheena erityisesti sen syksyllä 2014 asettamien elintarvikkeiden tuontikieltojen vuoksi. Venäjän käsittely liittyi yleensä osuuskuntiin, erityisesti osuuskuntien omistamaan Valioon, jonka toimintaan vientikiellolla oli vaikutus. Valio nousi keskustelun aiheeksi myös sen syksyllä 2014 saaman markkinaoikeuden tuomion johdosta: ”Myös Valion kohtalo on nyt huolen aihe. Kesäkuussa markkinaoikeus tuomitsi Valiolle saalistushinnoittelusta 70 miljoonan euron seuraamusmaksun. Raa’asta kartellistakaan ei ole määrätty näin suurta maksua.” (HS 16.9.2014.) Tämä keskustelu liittyi sekä ruoan tuonti- että vientikysymyksiin sekä ruoan hintaan.

Markkina-teeman sisältöä kuvaa hyvin ote Ilkka P. Laurilan vieraskynäpääkirjoituksesta ”EU on ollut Suomen maatalouden pelastus” (HS 23.9.2013):

Markkinoiden merkitys kuitenkin kasvaa politiikan – varsinkin tukipolitiikan – kustannuksella maatalousyrittäjien arjessa. Tämä johtuu toisaalta EU:n budjettipaineista, toisaalta siitä, että elintarvikkeiden maailmanmarkkinahinnat ovat trendinomaisessa kasvussa. (HS 23.9.2013.)

Esimerkissä Laurila kirjoittaa maailman markkinatalouden vaikutuksesta suomalaisen maatalousyrittäjän arkeen. Suomalaisen maanviljelijän osoitetaan olevan riippuvainen markkinataloudesta. Sama esimerkki yhdistyy hyvin toiseksi suurimpaan

teemaan eli politiikkaan, joka yhdistetään markkinoihin EU:n budjettipaineista johtuvan maataloustukien kiristämisen kautta.

Taulukko 6. Markkina-teema ja sen alaluokat.

Markkinat	(55)
Kauppa	9
Venäjä	9
Vienti	8
Tuonti	8
Ruoan hinta	7
Osuuskunnat	5
Kilpailu	4
Globaali maatalous	4
Yrittäjyys	3

Politiikka on teemana hyvin laaja ja lähes kaikki yhteiskunnalliset asiat ovat tavalla tai toisella poliittisia. Tässä tutkimuksessa politiikkaa tarkasteltiin kuitenkin ensisijaisesti poliittisen päätöksenteon näkökulmasta (Taulukko 7.). Useimmiten maatalous esitettiin yhteydessä eurooppalaisiin maatalouden kysymyksiin ja EU:n maatalouspolitiikkaan. Suurin keskustelunaihe olivat maataloustuet ja Euroopan unionin maatalouspolitiikkaan vaikuttaminen. Myös EU:n maatalouslainsäädäntöön liittyvä monimutkaisuus tuotiin esille useammassa yhteydessä. Kotimaisista vaikuttajista eniten esillä oli suomalaisten maataloustuottajien etujärjestö MTK sekä maatalousministeri. Esimerkiksi eduskunnassa käytyä maatalouspoliittista keskustelua päärikirjoituksissa ei käsitelty.

Taulukko 7. Poliitika-teema ja sen alaluokat.

Poliitika	(53)
EU	20
Maataloustuet	15
MTK	6
Maatalousministeri	4
EU maatalouspolitiikka	4
Byrokratia	4

Helsingin Sanomien pääkirjoitus 20.6.2013 on otsikoitu: ”Maatalouden kansallisetkin tuet pitää miettiä nyt uusiksi” ja ensimmäinen lause kuuluu ”Kuluva vuosi on ratkaiseva suomalaisen maatalouden tulevaisuuden kannalta.”. Jo näillä kahdella lauseella kirjoittaja osoittaa voimakkaan mielipiteen siitä, että maataloustuet ovat vuoden 2013 tärkein aihe kotimaisen maatalouden kannalta.

Pääkirjoitus 3.2.2013 on otsikoitu yhtä kantaaottavasti: ”EU on viljelijöille paras isäntä”. Kirjoituksen lopuksi toimittaja esittää kritiikkiä EU:n maatalouspolitiikkaa ja sen byrokraattisuutta kohtaan, mutta pitää samalla EU:ta viljelijän kannalta positii-visena:

EU:n maatalouspolitiikka on niin monimutkainen järjestelmä, että kuluttajan on mahdotonta tietää, mitä ruoka oikeasti maksaa ja miksi. Markkinatalous on tästä rakennelmasta kaukana. Suomessa vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että kotimainen ruoantuotanto pitää turvata. Jos viljelijöitä kuuntelee, paras turva löytyy EU:sta. (HS 3.2.2013.)

Samaan lainaukseen sisältyvät myös viittaukset markkinoihin kotimaisen tuotannon asemaan suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ympäristöön liittyvät kysymykset olivat mukana lähes kaikissa pääkirjoituksista tavalla tai toisella (Taulukko 8.). Useimmiten maatalouden ympäristövaikutuksista puhuttiin Itämeren ja muiden vesistöjen rehevöitymisen kohdalla. Myös muut maatalouden päästöt olivat usein esillä. Ekologia-alaluokka viittaa yleisiin mainintoihin ”ympäristönäkökohtien” huomioimisesta. Myös biotalous ja erilaiset energiantuotantotavat nousivat esiin maatalouteen liittyen. Viimeiseksi mainittakoon viherryt-

täminen, tukien sitominen ympäristöuudistuksiin, josta puhuttiin EU:n maatalouspolitiikan yhteydessä.

Taulukko 8. Ympäristö-teema ja sen alaluokat.

Ympäristö	(43)
Itämeri ja muut vesistöt	11
Päästöt	9
Ekologia	8
Biotalous	7
Energiantuotanto	4
Viherryttäminen	4

Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja Kaius Niemi ottaa kantaa Itämeren tilanteeseen kirjoituksessaan 6.8.2014:

Itämeri näytti juuri niin pieneltä kuin haavoittuva ja matala sisämeri todellisuudessa onkin. Yksi maailman saastuneimmista meristä piiloutui näennäisen sinen alle. Eräs tuttava totesi aikoinaan, ettei ole syönyt Itämerestä pyydettyä kalaa sen jälkeen, kun aloitti sukellusharrastuksensa. - - Suomessa maatalous on yhä suurin Itämeren kuormittaja. Fosforikuormaa on vähennetty, mutta Helcomin tavoitteista ollaan vielä huolestuttavan kaukana. (HS 6.8.2014.)

Maatalouden kerrotaan siis olevan yksiselitteisesti Itämeren tärkein ympäristöongelma. Samalla kirjoittaja viittaa esimerkkinä kalastukseen ja tämän ruokalajin puhtauteen/terveellisyyteen.

Myös silloin kun kysymys on päästövähennyksistä, maanviljelyn asema nähdään ristiriitaisena sekä biotalouden että ekologian näkökulmista:

Europarlamentti hyväksyi alkuvuokolla raportin, joka katsoi biopolttoaineiden tuotantoa niin sanotun epäsuoran maankäytön näkökulmasta. Sillä tarkoitetaan tilannetta, jossa peltomaalla viljellään ruoan sijaan biopolttoaineiden raaka-aineita. (HS 16.9.2013.)

Kun maankäytön muutosten vaikutukset koko elinkaaren aikana otetaan huomioon, merkittävä osa myönteisistä ympäristövaikutuksista voi sulaa pois. Siksi europarlamentti haluaisi jäsenmaiden siirtävän painopistettä mahdollisimman nopeasti ensimmäisen sukupolven bio-

polttoaineista toisen sukupolven raaka-aineisiin, kuten jätteisiin ja leviin. (HS 16.9.2013.)

Arvoista puhuttaessa puhuttiin tyypillisesti kuluttajien arvoista, jotka vaikuttavat heidän ostopäätöksiinsä. Arvojen merkitys nostettiin esiin noin puolessa kirjoituksista (Taulukko 9.). Useimmiten oli kyse lähiruoasta tai ruoan laadusta. Myös luomutuotanto sekä maalaismaisemaan liittyvät kulttuuri- ja perinnearvot mainittiin. Maanviljelyyn ja ruoantuotantoon liittyvät kysymykset terveydestä, tuotannon eettisyydestä ja eläinten oloista nousivat esiin vain yksittäisinä mainintoina.

On pantava merkille, että myös ympäristöön liittyvät aiheet olisi mahdollista luokitella arvoiksi. Kuitenkin pääkirjoituksissa ympäristökysymyksistä puhuttiin selvästi omana teemanaan.

Taulukko 9. Arvot-teema ja sen alaluokat.

Arvot	(25)
Lähiruoka	8
Laatu	5
Maisema	4
Luomu	4
Terveys	2
Eläinten suojelu	1
Eettisyys	1

Maisema-alueiden arvot perustuvat yleensä viljeltyyn maahan, peltoihin ja laitumiin sekä niiden yhteyteen muovautuneeseen rakennettuun ympäristöön, kuten pihapiireihin, kyliin ja tiestöön. Maisema-alueita uhkaavat eniten maaseudun autioituminen ja viljelmien jääminen hoitoa vaille. (HS 5.7.2013.)

Pääkirjoitus 2.1.2013 puhuu niin ikään avoimesti arvoihin perustuvan maatalouden puolesta. Arvoista nostetaan esille erityisesti lähiruoka, joka asetetaan kaupan tuontiruoan vastakohtaksi:

Arvoihin perustuva maataloustuotanto on vaihtoehto nykyiselle kannattamattomalle tuotannolle. - - Marketeissa myytävät halvat elintarvikkeet ovat yhä useammin tuontitavaraa, mutta rinnalle syntyy ja kasvaa kuluttajan arvovalintoja kunnioittava lähituote. (HS 2.1.2013.)

Suomalaisen yhteiskunnan kannalta maatalous liittyi erityisesti kysymykseen kotimaisen tuotannon tarpeesta ja sen turvaamisesta (Taulukko 10.). Maatalouden muutoksessa oli kyse yleisemmästä kysymyksestä maatalouden tulevaisuudesta ja sen vaikutuksesta muihin teemoihin, kuten ympäristöön ja arvoihin (erityisesti maiseman muuttumiseen). Alueellinen aihe oli maaseudun autioituminen maatalouden keskittymisen ja tilojen vähentymisen seurauksena. Tähän puolestaan liittyi parissa tekstissä mainittu maatalouden ja maaseudun yhteys kaupunkilaisten vapaa-ajan kohteina.

Taulukko 10. Suomalainen yhteiskunta-teema ja sen alaluokat.

Suomalainen yhteiskunta	(31)
Kotimainen ruoantuotanto	10
Työllisyys	7
Asutus	6
Maatalouden muutos	6
Vapaa-aika	2

Esimerkiksi Unto Eskelinen ja Jouni Vielma näkevät kotimaisen tuotannon, erityisesti kalankasvatuksen sekä ympäristön (biotalouden), arvojen (lähiruoka) että markkinoiden (vientä) kannalta merkittävänä koko Suomelle:

Kotimaisen ruoantuotannon on oltava vastedeskin biotalouden ydintä, turvallisen lähiruoan lähde ja vientielinkeino. Suomen kalanviljelyn vahvistaminen on kansallinen mahdollisuus, jota ei tule jättää käyttämättä. (HS 12.11.2012.)

Suomalainen maatalous on monipuolinen kattokäsite, joka sisältää lukuisia eri eläinlajien kasvatuksen sekä kasvinviljelyn muotoja. Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa nostettiin esiin kymmenen eri maatalouden saraa (Taulukko 11.). Vihannesten ja marjojen viljely olivat useimmin puheen aiheena. Nautakarjatalous, lihan tuotanto ja maidontuotanto nousivat seuraavaksi yleisimmin esiin (tosin maidontuotantoon viitattiin usein epäsuorasti puhuttaessa esimerkiksi elintarvikemarkkinoista). Viljanviljely, kalatalous (kalastus ja kalojen kasvatusta) sekä metsätalous mainittiin kukin kolme kertaa. Muut maatalouden alat, sikojen, siipikarjan ja lampaiden kasvatusta sekä mehiläistarhaus jäivät lähes yksittäisiksi maininnoiksi.

Taulukko 11. Maatalouden alat pääkirjoituksissa.

Maatalouden alat	36
Vihannesten ja marjojen viljely	7
Lihantuotanto	7
Maidontuotanto	6
Viljanviljely	3
Kalatalous	3
Metsätalous	3
Sikatalous	2
Siipikarja	2
Lampaat	2
Porotalous	1
Mehiläistarhaus	1

Erilaisia maatalouden aloja tuodaan kirjoituksissa esille tyypillisesti luettelomaisesti esimerkiksi poliittisen päätöksenteon yhteydessä:

Loka–marraskuussa Suomen ja komission pitäisi päästä sopuun sopivasta tukitasosta ja alenemasta. Hallituksen on määrä kertoa torstaina, mitä sika- ja siipikarjatuottajille ja puutarhatuottajille Brysselistä oikein haetaan. - - Vastedes Etelä-Suomen lehmien ja lampaiden tuet on määrä maksaa juuri EU-potista eli tuotantoon sidotuista tuista. Vuodessa tämä on noin 30 miljoonaa euroa. (HS 2.10.2013.)

Tärkeää on myös huomioida missä yhteydessä eri alat mainitaan. Vieraskynäpääkirjoituksessaan 31.10.2014 Petteri Orpo ja Lenita Toivakka liittävät marjat, riistan, viljan, poron, kalan sekä luomutuotteet terveys-arvoon sekä yhteiskunnan talouden kannalta tärkeään vientiin:

Suurin vientipotentiaali on terveysvaikutteisilla, terveyttä edistävillä ja allergikoille sopivilla elintarvikkeilla. Myös kauratuotteille sekä suurta lisäarvoa tuottavalle teollisuus- ja raaka-ainemyynnille avautuu lupavia näkymiä. Vientimenestystä voi ennustaa lisäksi suomalaisille marjoille, riistalle, viljalle, porolle, kalalle sekä luomu-, hemmottelu- ja luksustuotteille, suomalaista ruokaturvallisuusosaamista sekä lasten ja iäkkäiden elintarvikkeita unohtamatta. (HS 31.10.2014.)

Pelkkä teemojen esiintymisen tarkastelu ei kuitenkaan riitä kertomaan pääkirjoitusten koko sisällöstä. Samaa teemaa, esimerkiksi maatalouden yhteyttä suomalais-

ten työllisyyteen tai ympäristökysymyksiin on teksteissä voitu käsitellä hyvin eri näkökulmista ja juuri näillä näkökulmilla on käytännön vaikutusta siihen millaiseksi käsitys maataloudesta muodostuu lehden yleisön keskuudessa. Seuraavaksi kutakin teemaa tarkastellaan diskurssianalyttisesti, eli tulkitaan miten kustakin teemasta pääkirjoituksissa on puhuttu ja miten tekstinäytteet havainnollistavat kutakin diskurssia.

6 DISKURSSIANALYYSI: Suomalainen maatalous pääkirjoitusten valossa

Diskurssianalyysissä tarkasteltiin tapoja, joilla pääkirjoituksista löydetyistä keskeisistä teemoista keskusteltiin. Toisin sanoen samaa teemaa käsittelevien pääkirjoitusten väliltä pyrittiin löytämään yhteisiä ja vallitsevia piirteitä.

6.1 Markkinat uhkana ja mahdollisuutena

Markkinoiden ja maatalouden yhteydestä puhuttaessa pääkirjoitukset esittivät kaksi suorastaan vastakkaista näkökulmaa. Ensimmäisessä diskurssissa suomalainen maatalous nähtiin globaalin markkinatalouden uhrina, joka ei itse voi juurikaan vaikuttaa siihen mitä sen ympärillä tapahtuu. Globaalit ilmiöt esitettiin uhkana suomalaiselle maataloudelle. Erityisesti huoli kiteytyy Suomen ulkopuolella tuotettujen halpojen elintarvikkeiden määrän holtittomaan tuontiin, joka ajaa kotimaisen tuotannon ahtaalle, koska se ei pysty osallistumaan hintakilpailuun.

Vieraskynässä 23.9.2013 Ilkka P. Laurila kiteyttää tämän näkökulman vertaamalla tuontia luonnonvoimaan. Vertaus luo mielikuvia hallitsemattomuudesta ja toisaalta siitä, että ilmiö pitäisi saada kuriin:

Kansainvälistyminen ja kuluttajien kokeilunhalu sirpaloivat elintarvikemarkkinoita ja kasvattavat osaltaan tuontia. Elintarvikesektorin volyymin säilymisen kannalta on tärkeää pystyä kasvattamaan vientiä samalla kun tuonti lisääntyy luonnonvoiman tapaan. (HS 23.9.2013.)

Samalla kirjoittajat katsovat, että suomalainen yhteiskunta ei ole ottanut tätä tuonti-uhkaa todesta, vaan päinvastoin vaikeuttanut tilannetta entisestään. Näkökulman tiivistää hyvin vieraskynä-kirjoittaja Antti Blåfield:

Suomessa pelätään, että ylijäämämaitoa alkaa virrata kiihtyvään tahtiin myös näille markkinoille. Maidontuottajat pääsevät markkinoille ensisijaisesti Valion kautta. Se kerää 85 prosenttia suomalaisesta maidosta. Maitosektori tuottaa 40 prosenttia maatalouden tuloista. (HS 16.9.2014.)

Myös Valion kohtalo on nyt huolen aihe. Kesäkuussa markkinaoikeus tuomitsi Valiolle saalistushinnoittelusta 70 miljoonan euron seuraamusmaksun. Raa'asta kartellistakaan ei ole määrätty näin suurta maksua. - - Kilpailupolitiikkakin on politiikkaa. Pelinappuloina ovat nyt maidontuottajat, joilla on pelissä koko elämä. (HS 16.9.2014)

Blåfield ilmaisee suorin sanoin näkemyksensä siitä, että Valion saama seuraamusmaksu saalistushinnoittelusta oli epäoikeudenmukainen tai ainakin epäoikeudenmukaisen suuri. Kirjoittaja päättää tekstinsä voimakkaaseen kannanottoon, jonka mukaan kotimaisen tuotannon vaalimisessa ei ole kyse vain elintarviketeollisuuden kilpailusta vaan maidontuottajien, suomalaisten ihmisten elämästä.

Toisessa puhettavassa suomalaisen tuotannon maailmanlaajuisten mahdollisuuksien epäileminen laitetaan syrjään. Tämä puhetapa on positiivista mielialaa luova tulevaisuus-diskurssi, jossa korostetaan uusien suuntautumistapojen tuomia ratkaisuja maatalouden tämänhetkisiin haasteisiin.

Vieraskynässä 31.10.2014 Petteri Orpo ja Lenita Toivakka kehuvat estottomasti kotimaisen tuotannon mahdollisuuksia maailmalla. Kirjoitus on jo otsikoitu lupaavasti: ”Uusi ohjelma avaa elintarvikeviennille lupaavia näkymiä etenkin Itä-Aasiassa.” Tämän jälkeen kirjoittajat alkavat yksityiskohtaisesti luetella Suomalaisen tuotannon vahvuuksia. Kysymys on jälleen viennistä vastapainona halvan ruoan tuonnille:

Nyt pitää tunnustaa keskittämiseen liittyvät riskit ja arvioida perusteellisesti myös muiden viennin kohdemaiden mahdollisuuksia. Kun elintarvikkeiden kotimarkkinat eivät enää kasva, kasvua on etsittävä ennakkoluulottomasti kansainvälistymisen ja uusien vientimarkkinoiden kautta. (HS 31.10.2014.)

Esko Rissanen lupaa 2.1.2013 vieraskynässään toivoa kotimaisen laatuun perustuvan tuotannon mahdollisuuksille myös kotimaan markkinoilla: ”Marketeissa myytävät halvat elintarvikkeet ovat yhä useammin tuontitavaraa, mutta rinnalle syntyy ja kasvaa kuluttajan arvovalintoja kunnioittava lähituote.” (HS 2.1.2013).

6.2 Mahdollistava ja rajoittava politiikka

Maatalouspoliittisesta päätöksenteosta keskusteltaessa pääkirjoituksissa nousee esille kaksi erilaista tapaa käsitellä Suomen monimutkaista suhdetta Euroopan Unionin maatalouspolitiikkaan. Ensimmäisessä puhettavassa korostetaan kuvaa yhteisen eurooppalaisen maatalouspolitiikan tuomista eduista Suomelle: ”EU on ollut Suomen maatalouden pelastus” otsikoi suorasukaisesti vieraskynäpääkirjoituksensa MTT:n kehitysjohdaja Ilkka P. Laurila 23.9.2013 ja jatkaa:

Suomi on kuitenkin välttänyt kauhukuvat, joita maalailtiin EU-jäsenyyden kynnyksellä. Suomi on onnistunut turvaamaan maatalouden harjoittamisen edellytykset huomattavasti paremmin kuin esimerkiksi Ruotsi ja Tanska. Voidaan aiheellisesti sanoa, että EU-jäsenyys oli Suomen elintarviketalouden pitkän aikavälin vakuutus. EU voi tärkeänä ruoantuottajana ja kauppamahtina suojata elinkeinoa paremmin kuin Suomi yksinään. (HS 23.9.2013.)

Kirjoituksissa myös pyritään vakuuttamaan, että suomalaisilla on edelleen päätösvaltaa vaikka maatalouspolitiikan fokus onkin Brysselissä:

Suomen tavoitteiden kannalta CAP-neuvottelut ovat sujuneet hyvin, ja etenkin EU-parlamentilta on herunut ymmärrystä viljelijöiden murheilte. Yksi CAP-uudistuksen keksinnöistä on niin sanottu maatalouden viherryttäminen. Komission alkuperäisen ehdotuksen mukaan se olisi tarkoittanut, että Pohjois-Suomessakin olisi pitänyt soveltaa kolmen viljelykasvin periaatetta. Suomen ja Ruotsin lobbaamisen jälkeen lukumäärä pudotettiin kahteen. (HS 27.6.2013.)

Tätä luottamustaherättävää puhetapaa hieman yleisempi on sille lähes vastakkainen tapa korostaa sitä, että suomalaisten poliitikkojen on valvottava (entistä aktiivisemmin) Suomen etua unionissa:

EU:n maatalouspolitiikka on kuitenkin jatkuvaa neuvottelua. Nyt vuorossa oleva tekninen osuus ärsyttää viljelijöitä monissa maissa, sillä heidän mielestään komissio yrittää saada itselleen lisää sananvaltaa ohi jäsenmaiden ja EU-parlamentin poliittisen yhteisymmärryksen. Samaa ilmaa on Suomessakin. (HS 13.2.2014.)

EU-johtajilla ei ole ollut kuitenkaan rohkeutta panna budjetin rakennetta uusiksi. Etenkin maataloustukien täysremontti on liian haastava tavoite 27 jäsenmaan liitolle. Jumiutumisen vanhoihin rahanjakomallei-

hin ei ole yllätys, mutta unionin tulevaisuuden kannalta se on valitettavaa. (HS 9.2.2013.)

Erityisesti vuoden 2015 vaalien lähestyessä alettiin kirjoituksissa herätellä entistä kriittisempiä ääniä myös kotimaista maatalouspolitiikkaa ja päättäjiä, jopa MTK:a kohtaan: ”Keskustan piiristä on alettu vaatia hallitusta – käytännössä maatalousministeri Jari Koskista (kok.) ja pääministeri Jyrki Kataista (kok.) – tilille Etelä-Suomen kansallisen 141-tuen romuttamisesta.” (HS 21.5.2014). Myös hallituksessa maatalousasioista vastannut ministeri joutui suoran kritiikin kohteeksi, jossa jopa kyseenalaistettiin hänen asiantuntemuksensa:

Petteri Orpo on maitotilallisille selityksen velkaa - - Onko Orpolta jäänyt jokin kokous väliin, vai miksi hän ei ollut tietoinen jakoperusteiden muutoksesta? Orpo on sanonut olevansa pettynyt päätökseen, eli ilmeisesti se tuli hänelle yllätyksenä. (HS 21.11.2014.)

Aineistossa esiintyi myös jonkin verran näiden diskurssien välimuotoa, jossa pyritään toisaalta vakuuttamaan kansallisen maatalouspolitiikan tarpeesta, mutta osoitetaan ymmärtämystä myös unionin yhteiselle päätöksenteolle:

Suomen maatalousneuvotteluissa roiston rooli on varattu perinteisesti EU-virkamiehille. Hallituksella ja tuottajien etujärjestöillä on ollut tapana lähteä Brysseliin suurin vaatimuksin. Suomeen on palattu enemmän tai vähemmän kiitellyn torjuntavoiton kanssa. - - On ymmärrettävää, että hallitus ei lähtenyt Brysseliin lyömään päätä seinään, korostamaan 141-artiklan merkitystä ja jatkuvuutta. Luovat ratkaisut ovat paikallaan. Uusi tukiviritelmä panee viljelijät kuitenkin eriarvoiseen asemaan. Sekään ei ole uutta. (HS 2.10.2013.)

EU:n maatalouspolitiikkaan on tyyppillisesti arki ajattelussa liitetty käsitys turhasta byrokratiasta. Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa byrokraattisuus tuodaan esiin vain muutamissa maatalouteen liittyvissä kirjoituksissa: ”Liika byrokratia näännyttää viljelijät - - Pelto-ongelma on vain yksi esimerkki siitä, minkälaiseen myllytykseen maanviljelijät joutuvat tukiviidakossa.” (HS 13.2.2014.) Byrokratia kuvataan varsin negatiivisena ”hallinnollisena taakkana” ja viljelijöiden rasitteena.

Lainsäädännön pikkutarkkuutta useammin 2010-luvulla korostetaan pyrkimystä turhan sääntelyn purkamiseen: ”Komission ehdotus tähtää toisaalta kuluttajien

luottamuksen parantamiseen, toisaalta viljelijöitä rasittavien sääntöjen yksinkertaistamiseen.” (HS 27.3.2014).

Vanhoja mielikuvia jopa kyseenalaistetaan ja pyritään päivittämään niitä vastaamaan nykykeskustelua:

Koska meillä uusiutuva energia on hyvin suurelta osin metsäenergiaa, kyse on suuresta kansantaloudellisesta kysymyksestä ja ympäristökysymyksestä. Samaan aikaan Suomessa kuitenkin keskustellaan tuulesta temmatusta väitteestä, jonka mukaan EU alkaisi rajoittaa koivuhalkojen käyttöä saunan kiukaissa. (HS 16.9.2013.)

Lainauksessa huomiota herättää erityisesti toimittajan käyttämä kielikuva ”tuulesta temmatusta väitteestä”, joka korostaa kuinka virheellisiä mielikuvat voivat olla.

6.3 Maatalous ympäristöuhkana ja ympäristötietoisuuden uudet mahdollisuudet

Kun maataloudesta ja maatalouspolitiikasta kirjoitettiin ympäristönäkökulmasta, hahmottuu lehtiteksteissä kolme pääasiallista diskurssia. Maatalous esitettiin uhkana, mutta toisissa puheenvuoroissa myös puolustettiin tehtyjä ratkaisuja. Kolmanneksi pyrittiin rohkaisemaan lukijoita esittelemällä ympäristönäkökulman positiivisia puolia.

Pääsääntöisesti maatalous nähtiin osana paikallista tai globaalia ympäristöuhkaa. Paikallinen ympäristöuhka liittyi erityisesti tehomaatalouden aiheuttamaan maalaisluonnon muutokseen: ”Minne katosivat perhoset? - - Yksi taustalla olevista syistä on tehomaatalous, joka on vähentänyt perhosille tärkeiden niittyjen ja muiden elinalueiden määrää.” (HS 28.7.2013.)

Useimmin maataloudesta ympäristöuhkana puhuttiin Itämeren rehevöittäjänä. Maatalouden toimintakäytännöt nähtiin jopa ”häpeällisinä”:

Suomenlahden tila on edelleen heikko - - Suurin yksittäinen kuormittaja on maatalous. Sen suhteellinen osuus meren likaajana on kasvanut, kun teollisuuden ja kaupunkien päästöjä on saatu kuriin. On häpeällistä, että maatalouden päästöt Suomen etelä- ja lounaisrannikolla eivät ole pienentyneet. (HS 18.7.2014.)

Toisten luonnonvaraelinkeinojen (viljely) nähtiin myös syövän toisten alojen (kalastus, mehiläistarhaus) mahdollisuuksia: ”Kalastajien väheneminen, vaelluskalojen hupeneminen ja vesien rehevöityminen vaativat järeitä toimia” (HS 10.6.2013); ”Myös mehiläisten joukkokuolemat huolestuttavat. Niitä aiheuttavat muun muassa kasvinsuojeluaineiden neonikotinoidit.” (HS 28.7.2013). Erityisesti mehiläiskuolemat liittyivät myös laajempaan globaaliin huoleen maanviljelyksen ympäristövaikutuksista.

Toisessa, harvinaisemmassa diskurssissa puolestaan tuotiin esiin ympäristön hyväksi jo tehtyjä ja aloitettuja uudistuksia (kuten ns. viherryttäminen eli ympäristöuudistusten painottaminen tuissa) ja pyrittiin puolustautumaan maatalouteen kohdistuvilta syytöksiltä: ”EU:n on oltava ilmastopolitiikan edelläkävijä maailmassa, mutta päästöttömyyden tavoittelu ei saa tarpeettomasti vaarantaa teollisuuttamme ja työpaikkojamme. Meidän on tavoiteltava kustannustehokkaita, järkivihreitä ratkaisuja.” (HS 22.10.2014.) Edellinen esimerkki korosti myös talouselämän näkökulmaa ympäristökysymykseen, mutta aiheesta puhuttiin myös laajemmin koko kansantalouden kannalta: ”Koska meillä uusiutuva energia on hyvin suurelta osin metsäenergiaa, kyse on suuresta kansantaloudellisesta kysymyksestä ja ympäristökysymyksestä.” (HS 16.9.2013). Lisäksi tuotiin esiin, että suomessa on jo tehty paljon päästöjen vähentämiseksi tietyillä aloilla joten kyse on myös kansainvälisestä ympäristövastuun jakaantumisesta:

Suomelle oleellista oli, miten päästökaupan ulkopuolisten alojen päästövähennystavoite jaetaan maittain. Ulkopuolisiin aloihin kuuluvat keskeisimpinä liikenne, maatalous, rakennusten lämmitys ja jätteiden käsittely – kaikki aloja, joilla on tehty jo paljon, ja siksi päästöjen vähentäminen alkaa olla kallista. (HS 25.10.2014.)

Puheenvuoroissa tuotiin esille se, että suhteessa moniin muihin – Itämerenkin alueen – maihin Suomessa on tehty jo paljon maatalouden ympäristövaikutusten takia ja että ympäristön ohella on otettava huomioon myös kansantalouteen ja työllisyyteen liittyvät realiteetit.

Kolmas, tulevaisuuteen kohdistuva näkökulma ei pohtinut maatalouden ympäristövaikutuksia vaan keskittyi etsimään positiivisia puolia ympäristötietoisuuden lisääntymisestä ja väistämättömältä näyttävästä ilmaston muuttumisesta: ”Muutokset

maailman elintarvikemarkkinoilla ohjaavat yhä enemmän elintarviketalouden kehitystä myös Suomessa: ”Globaalit trendit, kuten ympäristönäkökohtien ja eettisyyden korostuminen, parantavat suomalaisen elintarviketalouden edellytyksiä.” (HS 23.9.2013.) Ympäristöasiantuntemuksen arveltiin jopa tarjoavan tulevaisuudessa mahdollisuuksia kannattavalle liiketoiminnalle: ”Voimme sekä vähentää päästöjä että menestyä. Cleantech ja biotalous ovat Suomelle valtavia mahdollisuuksia, kunhan teemme fiksua politiikkaa ja luomme puhtaalle teknologialle kansainväliset markkinat.” (HS 22.10.2014). Jopa ilmastonmuutoksessa voitiin nähdä tulevaisuuden mahdollisuuksia. ”Maanviljelyn merkitys Itämeren rantavaltioissa ei ainakaan vähene. Sillä toisin kuin useilla muilla alueilla, täällä maatalous hyötyy ilmaston lämpenemisestä.” (HS 18.7.2014.)

Jälkimmäisin sitaatti on mielenkiintoinen, sillä kyseisessä pääkirjoituksessa yhdistyvät sekä uhka- että mahdollisuusdiskurssit. Kirjoitus käsittelee Itämeren tilaa ja maatalouden roolia vesistöjen rehevöittäjänä. Kirjoituksen lopussa kirjoittaja toteaa ilmastonmuutoksen voivan olla maatalouden kannalta jopa positiivisen seikan (mahdollisuus) joka kuitenkin samalla lisää lähiympäristölle aiheutuvaa riskiä entisestään (uhka).

6.4 Kuluttaja-arvot maatalouden palveluksessa

Maatalouspoliittisessa arvokeskustelussa esiin nousi yksi valtadiskurssi, arvovallinnoille perustuva kulutus. Sitä, että arvonäkökulma on jo vakiintunut osa maatalouspuhetta, osoittaa se, että aihe tuotiin esiin usein jo pääkirjoitusten otsikoissa: ”Arvoihin perustuva maataloustuotanto on vaihtoehto nykyiselle kannattamattomalle tuotannolle.” (HS 2.1.2013). Erityisesti kotimaisuutta tuotiin esiin arvoperustana: ”Arvoketjun tulisi perustua entistä vahvemmin kotimaisiin luonnonvaroihin.” (HS 10.6.2013.)

Arvokysymys kietoutuu läheisesti yhteen edellisessä luvussa esitellyn ympäristödiskurssin kanssa. Useimmissa kirjoituksissa keskityttiin erityisesti luomutuotannon ja lähiruoan suosion kasvuun ja näihin liittyvien kuluttaja-arvojen merkitykseen kotimaiselle maataloudelle. Aluetieteen professori Hannu Katajamäki

tiivistää vieraskynäkirjoituksessaan 6.9.2013 joukon arvokeskustelun keskeisiä elementtejä:

Maaseutupääoma sisältää sekä aineellisia että aineettomia hyödykkeitä. Maaseudulla voidaan tuottaa lähiruokaa ja erikoistua hajautettuun energiantuotantoon. Maaseutu voi myös vastata uudenlaiseen asumiskysyntään, jossa yhdistyvät väljyys, yhteisöllisyys ja modernin asumisen mukavuudet. (6.9.2013.)

Tarkasteluajanjaksolle sattuneet kansainväliset ruokaskandaalit toivat keskusteluun tuotannon läpinäkyvyyden merkityksen kuluttajien luottamuksen saavuttamiselle: ”Luomutuotanto kasvaa, mutta kuluttaja epäilee yhä laatua”. (HS 27.3.2014). Samalla osoitettiin kritiikkiä vallitsevaa ruoan(teollista)tuotantoa ja jakeluketjua kohtaan: ”Ruokayhtiöiden salailulinja lihan alkuperästä on kestämatön.” (HS 27.6.2013).

Vaikka arvo-diskurssi lupaa suomalaiselle maataloustuotannolle uutta tulevaisuutta puhtaan lähi- ja luomuruoan tuottajana, sisältyy diskurssiin kuitenkin se ristiriitainen elementti, että kirjoittajat tiedostavat, etteivät kuluttajat läheskään aina toimi arvojensa mukaan: ”Kyse on arvoalinnoista. Kyselyissä suomalaiset suosivat kotimaista ruokaa ja viljelyä. Tosielämässä moni ostaa halvinta.” (HS 2.10.2013.) Kirjoituksessa tuotiin esiin se seikka, että ruoan hinta voittaa yleensä arvonäkökohdat: ”Tulokset ovat pääasiassa ennalta arvattavia: lähi- ja luomuruokaa halutaan lisää, mutta harva on valmis maksamaan niistä enemmän”. (HS 3.2.2013).

Maatalouden muutos nähdään muutamissa kirjoituksissa uhkana kulttuuri- ja maisema-arvoille ja ratkaisuksi esitetään maaseudun elinmahdollisuuksien tukeminen:

Maisema-alueita uhkaavat eniten maaseudun autioituminen ja viljelmien jääminen hoitoa vaille. - - Paras tae kulttuurimaisemien säilymiselle on maaseudun elinvoimaisuus ja se, että asukkaat ja suunnittelijat tunnistavat maiseman arvot ja ottavat ne huomioon toimissaan. (HS 5.7.2013.)

Huolimatta esimerkiksi ruokaskandaaleista ja suomalaisessa yhteiskunnassa näkyvässä asemassa olevasta luonnonsuojeluliikkeestä esimerkiksi eläinten oikeuksiin liittyvät kysymykset jäivät pääkirjoituksissa vain muutamien yksittäisten kirjoi-

tusten varaan: ”Minne ovat lehmät kadonneet? - - Eläinsuojelulaki vaatii, että perinteisestä parsinavetasta lehmien tulee päästä laiduntamaan vähintään 60 päivänä vuodessa. Pihattonavetoille veloitetta ei ole.” (HS 27.7.2014.) Näitä yksittäisiä kommentteja lukuun ottamatta eläinten oikeuksia koskevaa arvo-keskustelua ei pääkirjoituksissa käyty käytännössä lainkaan vaikka esimerkiksi Oikeutta Eläimille -liikkeen salakuvat tuotantotiloilta herättivät keväällä 2014 yleistä huomiota.

6.5 Autioituva maaseutu tarjoaa mahdollisuuksia

Yhteiskunta-diskurssissa esiin nousi maatalouden tarkastelu asutuksen ja työllisyyden näkökulmista sekä muutamissa kirjoituksissa vapaa-ajan ja kotimaisen tuotannon näkökulmista. Asutuksen ja työllisyyden kohdalla keskusteltiin siitä, mikä maatalouden ja maaseudun merkitys on Suomelle.

Asutus-keskustelussa näkyy vanha, jo 1960-luvulla alkanut huoli maaseudun autioitumisesta ja poliittisille päättäjille suunnattu vaatimus siitä, että autioitumiskehitykseen tulisi puuttua. Puheenvuoroissa myös kritisoitiin suoraan sävyyn maaseutukuntien tulevaisuuteen vaikuttavia hankkeita, joita tarkasteluvälillä olivat erityisesti kuntauudistukset (yhdistämiset) ja sote-suunnitelmien laatiminen. Teollisuuden joukkoirtisanomisten saadessa huomiota, maaseudun pienyritysten tilanteen katsottiin myös jääneen vaille huomiota:

Koko kunnan tasolla vähäisiltä vaikuttavat työpaikat saattavat yksittäisten kylien näkökulmasta olla hyvinkin merkityksellisiä. Vähäväkisten alueiden kehityskulut hukkuvat helposti suurempia alueita kuvaavien tilastolukujen taakse. Kun ihmisiä on vähän, voi pientenkin lukujen vaikutus olla suuri. (HS 10.10.2014.)

Tohtorikoulutettava Jussi Westinen puolestaan vetoaa tutkimustietoon kritisoidessaan keskittämispoliitikkaa:

Sitran maaseutubarometri vuodelta 2011 kertoo, että yhdyskuntarakenteen tiivistäminen on suomalaisten mielestä ylivoimaisesti suurin uhka maaseudulle. Tärkeimpänä maaseutupoliittisena toimenpiteenä kansalaiset pitävät uusien asukkaiden houkuttelemista maaseudulle, mutta nykypoliitikalla ollaan tekemässä maalla asumisesta kovin hankalaa. Sitran tutkimusten mukaan monet kaupunkilaisetkin haaveilevat

väljästä asumisesta, joka takaisi oman rauhan ja mahdollisuuden luonnonläheiseen elämäntyyliin. (HS 27.9.2012.)

Aluetieteen professori Hannu Katajamäki puolustaa vieraskynäartikkelissaan 6.9.2013 maaseudun merkitystä niin uusien asumismallien, yhteiskunnan kilpailukyvyyn ja ruoan- sekä energiantuotannon perusteella:

Suomen vahvuus on pienissä paikkakunnissa - - Suurkaupunkeja tavoitteleva kuntauudistus sivuuttaa Suomen maantieteen ja sen tarjoamat mahdollisuudet.- - Edellytyksiä luovassa valtiossa maaseutu kytkeytyy kilpailukyvyyn ja taloudellisen hyvän tuottamiseen. Maaseutupaäoma sisältää sekä aineellisia että aineettomia hyödykkeitä. Maaseudulla voidaan tuottaa lähiruokaa ja erikoistua hajautettuun energiantuotantoon. Maaseutu voi myös vastata uudenlaiseen asumiskäytäntöön, jossa yhdistyvät väljyys, yhteisöllisyys ja modernin asumisen mukavuudet. (HS 6.9.2013.)

Myös monet muut vieraskynäkirjoittajat pyrkivät ideoimaan maaseudun asutuksen ja työllisyyden ongelmien ratkaisuja kirjoituksissaan. Muun muassa matkailu ja kalastus voisivat tuoda ihmisiä ja sen myötä rahaa maaseudulle: ”Vapaa-ajan merkityksen kasvu on tuonut maaseudulle monia muitakin liikkujia kuin mökkiläiset. Entistä useampi maaseudulla ja luonnossa liikkujia on matkailija, retkeilijä, metsästäjä tai kalastaja.” (HS 10.10.2014.) Samoin uudenlaiset ruokajakeluketjut nostetaan esiin mahdollisina työllisyyden lisääjinä: ”lähiruoan tuotanto toisi työpaikkoja harvaan asutuille alueille sekä verotuloja yhteiskunnalle.” (HS 12.11.2012). Kalastuksella nähdään lukuisia etuja niin työllisyyden, kuin luonnon monimuotoisuuden kannalta: ”Vaelluskalojen luontaisen lisääntymisen turvaaminen on välttämätöntä ammattikalastuksen, syrjäseutujen työllisyyden, kalakantojen elpymisen ja virkistyskalastuksen takia.” (HS 10.6.2013).

Jälkimmäisen ehdotuksen tekijä on Sitran johtaja Jukka Nojonen ja edellisen Riisita- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen erityisasiantuntija Unto Eskelinen ja erikoistutkija Jouni Vielma. Näyttääkin tyypilliseltä, että erityisesti tutkimusorganisaatioiden edustajat puhuvat pääkirjoituksissaan maaseudun puolesta.

Kokonaan uudentyyppisiä avauksia suomalaisen maaseudun kohtalosta käyttävään keskusteluun tuo globalisaationäkökulma. Pääkirjoituksessa 7.12.2012 etsitään asutukseen ja edulliseen työvoimaan ratkaisua etelänaapurista:

Virolaiset työntekijät ovat piilevä voimavara - - Viron kouluttamattomilla sekatyöläisillä ei ole Suomen lisäksi paljon muita vaihtoehtoja. Suomessa kielimuuri on matalampi ja autioituva maaseutu tarvitsee apuvoimia. Suomessa työskentelevissä virolaisissa on paljon potentiaalia. (HS 7.12.2012.)

Elina Grundström puolestaan maalailee uhkakuvia maaseudun siirtymisestä ulkomaalaisomistukseen:

Meillä maanviljelijöiden määrä pienenee nopeammin kuin maakuntalehtien levikit, maatilojen keskikoko on 2000-luvulla liki kaksinkertaistunut ja tilat ovat velkaantuneet. - - On vain ajan kysymys, koska Suomen viljelysmaakin alkaa huomaamatta valua ulkomaisiin käsiin. (HS 27.11.2012.)

Tarkasteluaikana Suomessa käytiin ainakin iltapäivälehdissä keskustelua venäläisten maanomistuskysymyksistä (ks. Iltalehti 13.10.2014; Iltalehti 16.10.2014; HS 24.2.2014), mutta tätä aihetta pääkirjoituksissa ei käsitellä.

6.6 Puolustettava maatalous

Maatalouden eri aloja koskevaa puhetta ei ole mielekästä tarkastella diskurssien näkökulmasta, koska aineisto on tähän liian pieni. Esimerkiksi poronhoitoa ja mehiläistarhausta käsiteltiin vain yksittäisissä kirjoituksissa tai osana suurempaa kokonaisuutta. Tutkimuskysymyksen kannalta on kuitenkin kiinnostavaa tarkastella yleistä diskurssia, jolla maatalouden eri aloista on pääkirjoituksissa puhuttu.

Eryyisesti ympäristö-näkökulman kohdalla suhtautuminen maatalouteen on kriittistä, mutta osassa kirjoituksista kehoitettiin myös olemaan tekemättä liian nopeita johtopäätöksiä ja seuraamasta kansainvälisiä ympäristötrendejä: ”Eräs tuttava totesi aikoinaan, ettei ole syönyt Itämerestä pyydettyä kalaa sen jälkeen, kun aloitti sukellusharrastuksensa.” (HS 6.8.2014). Kirjoittajat muistuttavat että ruoantuotannon ympäristövaikutukset eivät ole suoraviivaisia, vaan niitä punnitessa tulisi huomioida myös maantieteelliset erot ja ominaispiirteet:

Ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta olisi tärkeää, että koko maailmassa siirrettäisiin painopistettä lihasta ja varsinkin naudanlihasta kasvisten suuntaan. Tarkemmin katsoen kuva kuitenkin monimutkais-

tuu. Suomessa nautakarja syö nurmirehua pelloilta, joita ei muutoin pystyttäisi tehokkaasti hyödyntämään ruoantuotantoon. Ympärivuotinen nurmipeite myös vähentää ravinteiden huuhtoutumista. (HS 24.1.2014.)

Kaiken kaikkiaan suomalaista maataloutta käsitellään Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa varsin positiivisesti lukuun ottamatta joitain vieraskynä-kirjoituksia ja diskurssia voikin kuvailla maatalouden puolustamiseksi. Kirjoituksissa korostetaan kotimaisen luonnonvaratalouden arvoa ja sen kehittämisen tarvetta: ”Arvoketjun tulisi perustua entistä vahvemmin kotimaisiin luonnonvaroihin. Kalastajien vähe- tessä lähivesiemme vahvatkin kalakannat uhkaavat jäädä käyttämättä kuten met- sien marja- ja sienisadot.” (HS 10.6.2013). Suomalaisia kannustetaan tekemään uusia aluevaltauksia: ”Sen sijaan että ostamme kalaa lähinnä Norjasta, voisimme kasvattaa sitä itse.” (HS 12.11.2012.) Omavaraisuus eri aloilla nähdään hyvin tär- keänä asiana, josta poliitikkojen tulisi pitää huolta: ”Sokerikiintiöiden jatkoajasta näkemykset hajoavat. Suomalaisille maataloustuottajille eli MTK:lle mieluisin olisi EU-parlamentin kanta kiintiöiden jatkamisesta vuoteen 2020. Suomessa on enää yksi sokeritehdas ja omavaraisuus aste jää 50 prosenttiin.” (HS 20.6.2013.) Eri alojen kohdalla tuodaan myös esiin sitä, että muualla maailmassa ei välttämättä ymmärretä suomalaisille itselleen järkevästi perusteltavaa toimintaa: ”Metsäener- gian kohdalla tilanne on vaikeampi. Suomalaista metsätaloutta ymmärretään Kes- ki-Euroopassa huonosti.” (HS 16.9.2013.)

Erytistä myötätuntoa saa osakseen maidontuotanto, johon Venäjän asettamat tuontirajoitukset ovat eniten vaikuttaneet: ”Maidontuotanto joutui pelinappulaksi” (HS 16.9.2014).

Tarvetta saada suomalaisia edustajia kansainvälisiin neuvottelupöytiin painotetaan ja poliitikkoja vaaditaan valvomaan suomalaisen maatalouden etua. Suomalaisten epälojaalisuudesta kotimaista tuotantoa kohtaan esitetään niin ikään kritiikkiä:

Kyse on arvovalinnoista. Kyselyissä suomalaiset suosivat kotimaista ruokaa ja viljelyä. Tosielämässä moni ostaa halvinta. Viljelyn kannat- tavuutta syö myös Suomen keskittynyt kauppa, joka pystyy sanele- maan ehtonsa tuottajille. (HS 2.10.2013.)

Pääkirjoituksessa 2.10.2013 kirjoittaja kohdistaa syyttävän sormen paitsi kuluttajiin, jotka painottavat laadun sijaan ruoan hintaa sekä markkinoihin, Suomen keskittyneeseen kauppaan, joka ei pidä kotimaisten tuottajien puolta voitontavoittelussaan:

Veronmaksajan kannalta olennainen kysymys on, millä summalla Etelä-Suomen viljelijöitä kannattaa kansallisesti tukea. Kuluttajan kannalta olennaista on taas se, miten tuet vaikuttavat ruoan hintaan, laatuun ja tarjontaan. (HS 2.10.2013.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkasteluajanjaksolla 2010–2014 Helsingin Sanomien pääkirjoitussivulla ilmestyi liki 10 000 pääkirjoitusartikkelia, joista 369 käsitteli maataloutta yleisesti ja 51 erityisesti suomalaista maatalouspolitiikkaa. Kaiken kaikkiaan maatalous muodosti siis varsin pienen osan kaikista pääkirjoitusaiheista, mutta toisaalta voidaan katsoa, että samalla aihepiiri sai ainakin kohtalaista huomiota koska kyseessä oli Suomen johtavan sanomalehden näkyvin palsta. Lisäauktoriteettia maataloutta käsitteleville pääkirjoituksille toi se, että usein (14 artikkelissa) niiden kirjoittajana tai kirjoittajina oli lehden ulkopuolinen taho, joka edusti joko hallitusta (pääministeri, maatalousministeri, ulkomaankauppaministeri), yliopistoja tai virallisia tutkimuslaitoksia.

Aineiston tarkastelu sisällönanalyysillä ja diskurssianalyysillä osoittivat, että maatalouspoliittinen keskustelu tarkastelee suomalaista maataloutta monista erityyppisistä näkökulmista ja pyrkii tuomaan esiin niin tuottajien kuin kuluttajienkin suhtautumista aiheeseen. Vaikka maatalousalan ongelmista ja siihen välillisesti liittyvistä pulmista, kuten ympäristöriskeistä puhuttiin paljon, voi suhtautumisen suomalaiseen maatalouteen katsoa olevan pääasiassa positiivinen. Huomattavan monissa kirjoituksissa pyrittiin selkeästi jopa nostattamaan uskoa maatalouden tulevaisuuteen ja ideoimaan uusia mahdollisuuksia työllistyä alalla. Suomalainen maatalous nähtiin tärkeänä niin kansantalouden, työllisyyden, omavaraisuuden kuin kulttuurin kannalta. Kirjoituksissa puhuttiin aktiivisen, suomalaisia etuja vaalivan maatalouspolitiikan puolesta.

Kuten luvussa 4. todettiin pääkirjoituksen ominaispiirteitä tarkasteltaessa, tekstityypin katsotaan edustavan lehden linjaa ja toimivan siten voimakkaana mielipidevaikuttajana lehden kohdeyleisölle. Tältä kannalta tutkimusaineiston kohdalla merkittävä seikka on se, että tarkasteluajanjaksolla Helsingin Sanomien päätoimittajana työskenteli Mikael Pentikäinen (vuosina 2010–2013), joka oli vuonna 2014 Keskustan europarlamenttiehdokas ja vuodesta 2015 alkaen Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja. Tässä tapauksessa kyseisellä päätoimittajalla voidaan arvioida olevan enemmän kiinnostusta ja sympatiaa maatalous-aihetta kohtaan, kuin toisen tyyppisestä taustasta tulevalta. Myös päätoimittajan poliittisen aktiivisuuden

yhteyttä uutisointiin on mielenkiintoista pohtia, vaikka lehti määrittelee olevansa ”Sitoutumaton päivälehti” (HS 7.1.2013). Jatkotutkimuksen kannalta mielenkiintoista olisikin tarkastella laajemmin millaisia muutoksia päätoimittajan vaihtuminen mahdollisesti aiheuttaa lehdessä esiintyvien teemojen käsittelyyn.

8 POHDINTA

Tutkimuksen päätteeksi on myös syytä pohtia kriittisesti tarkemmin sitä, millaisia johtopäätöksiä tuloksista voidaan tehdä ja millaisia rajoituksia tutkimukseen sisältyy. Nämä pohdinnat tarjoavat myös materiaalia mahdollisille jatkotutkimuksille.

Vaikka sisällönanalyysissä ja diskurssianalyysissä löydettiin pääkirjoituksista joukko selkeästi erottuvia teemoja ja puhetapoja, ei niiden pohjalta voi vielä päätellä sitä, miten suomalaisessa lehdistössä yleisesti ottaen käsitellään maataloutta. Laajempien johtopäätösten tekeminen edellyttäisi mittavampaa aineistoa esimerkiksi useiden eri lehtien pääkirjoituksia tai Helsingin Sanomien muiden osioiden mukaan ottamista. Helsingin Sanomissa maatalousaiheisia -kirjoituksia esiintyy niin taloutta, kuin vapaa-aikaa käsittelevissä osioissa ja myös nämä uutiset vaikuttavat siihen millainen kuva maataloudesta muodostuu lehden lukijoille. Mielenkiintoista olisi myös verrata jonkin laajalle yleisölle suunnatun lehden ja maanviljelyyn erityisesti keskittyneen lehden, esimerkiksi Maaseudun Tulevaisuuden uutisointia ja sitä nousevatko samat maataloutta koskevat uutiset näkyviksi molemmilla foorumeilla.

Myös pelkkiin pääkirjoituksiin keskittyvää tutkimusta voisi kehittää edelleen tarkempien tuloksien saamiseksi. Tässä tutkimuksessa on nostettu esiin muutamia kirjoittajien käyttämiä kielikuvia ja sanavalintoja. Kielikuvien tarkempi analysointi kertoisi lisää maataloutta koskevista puhetavoista. Voidaan olettaa että kielikuvilla, esimerkiksi erilaisten vertausten käytöllä on suuri merkitys siihen millaisen mielikuvan lukija aiheesta lopulta muodostaa ja kuinka vaikuttava teksti on.

LÄHTEET

- Hammarberg, S. 2013. Miten Kiinasta puhutaan Helsingin Sanomissa. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Journalismin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58549/Valmis%20ONT-%20Miten%20Kiinasta%20puhutaan%20Helsingin%20Sanomissa%20lahetetty.pdf?sequence=1>
- Helsingin Sanomat. 7.1.2013. Helsingin Sanomien periaatelinja. [Verkkosivu]. Helsingin Sanomat. [Viitattu 7.4.2015]. Saatavana: <http://www.hs.fi/kotimaa/a1305633947683>
- Helsingin Sanomat. 2015. Pääkirjoitukset. [Verkkosivu]. Helsingin Sanomat. [Viitattu 7.4.2015]. Saatavana: <http://www.hs.fi/aihe/paakirjoitukset/>
- Katajamäki, H. 2004. Taloussanomalehtien pääkirjoitusten viestinnän lähtökohtien ja tekstien merkityksien kohtaamisia. Vaasan yliopisto. Humanistinen tiedekunta, Viestintätieteiden laitos. Lisensiaatintyö. [Viitattu 7.4.2015]. Saatavana: <http://lipas.uwasa.fi/~hkat/lisuri.pdf>
- Kettunen, Lauri; Knuuttila, Marja; Niemi, Jyrki (2012). Suomen maatalouspolitiikka ja sen asema kansantaloudessa. Kansantaloudellinen aikakauskirja – 108. vsk. – 4/2012. [Verkkopublication]. [Viitattu 7.4.2015]. Saatavana: http://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/KAK42012/kak42012_kettunen_et_al.pdf
- KMT. Ei päiväystä. KMT syksy 2013/ kevät 2014: lukijamäärät ja kokonaistavoittavuudet. [Verkkopublication]. [Viitattu 7.4.2015]. Saatavana: <http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2014/04/KMT-s13-k14-lukijamaarat-ja-kokonaisuustavoittavuus.pdf>
- Komonen, H. 2014. Diskurssit ja asiantuntijavalta Suomen kilpailukyvystä käydessä keskustelussa Helsingin Sanomissa 2012–2013. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta, yhteiskuntapolitiikka. Pro gradu. [Viitattu 16.4.2015]. Saatavana: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/144273/Komonen_Yhteiskuntapolitiikka.pdf?sequence=3
- Koskinen, M. 2008. ”Ja globalisaation pyörä pyörii”: Diskursiivinen analyysi Helsingin Sanomien pääkirjoituksista 1997–2007. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Sosiaalipolitiikan pro gradu – tutkielma. [Viitattu 16.4.2015]. Saatavana: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80354/gradu03359.pdf?sequence=1>

- Levikintarkastus Oy. 23.6.2014. LT-levikkitilasto 2013. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 7.4.2015]. Saatavana: <http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2014/06/Levikkitilasto2013.pdf>
- Niemi, J., Liesivaara, P., Lehtonen, H., Huan-Niemi, E., Kettunen, L., Kässi, P. & Toikkanen, H. 2014. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka vuosina 2014–2020 ja Suomen maatalous. [Verkkajulkaisu]. Jokioinen: MTT. MTT raportti 130. [Viitattu 2.5.2015]. Saatavana: <http://www.mtt.fi/mtrraportti/pdf/mtrraportti130.pdf>
- Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.) 2014. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2014. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: MTT Taloustutkimus. [Viitattu 8.9.2015]. Saatavana: https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/julkaisut/suomenmaatalousjamaaseutuelinkeinot/jul115_SM2014.pdf
- Palmgren, J. 2014. Poliittisen konsensuksen tuho: Helsingin Sanomien pääkirjoitusten perussuomalaisia käsittelevät diskurssit vuoden 2011 eduskuntavaalien aikaan ja niiden jälkeen. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta, Viestintätieteiden laitos. Journalistiikan pro gradu –tutkielma. [Viitattu 16.4.2015]. Saatavana: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43303/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201404301603.pdf?sequence=1>
- Rikkinen, P. 2010. Esipuhe. Teoksessa: J. Niemi & J. Ahlstedt (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2010. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: MTT Taloustutkimus. [Viitattu 21.4.2015]. Saatavana: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/mtt/julkaisut/suomenmaatalousjamaaseutuelinkeinot/83A01C66D6473EF3E040A8C0023C1B25>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. [Verkkosivusto]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Viitattu 7.4.2015]. Saatavana: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_6_1.html
- Simola, P. 10.11.2011. Miten rajaat maailman, Vartti Uusimaa?: Pääkirjoitusten vaikuttamisen keinot. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Journalismin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 15.4.2015]. Saatavana: https://theseus32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/38659/Simola_Piia.pdf?sequence=1
- Suhola, A., Turunen, S. & Varis, M. 2005. Journalistisen kirjoittamisen perusteet. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

LIITTEET

LIITE 1 Helsingin Sanomien pääkirjoitukset, joihin tutkimuksessa on viitattu

LIITE 1 Helsingin Sanomien pääkirjoitukset, joihin tutkimuksessa on viitattu

Helsingin Sanomat (HS) Verkkolehtiartikkeli. Saatavana HS Arkisto -tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.

HS 27.9.2012. Westinen, J. Keskitäminenkin on voitava kyseenalaistaa.

HS 12.11.2012. Kehittynyt kalanviljely säästää ympäristöä.

HS 27.11.2012. Grundström, E. Viljelysmaa on uusi Ikea.

HS 7.12.2012. Virolaiset työntekijät ovat piilevä voimavara.

HS 2.1.2013. Uusi ajattelu voi olla maatalojen elinehto.

HS 3.2.2013. EU on viljelijöille paras isäntä.

HS 9.2.2013. EU säästää muttei uudistu.

HS 10.6.2013. Noponen, J. Suomen kalatalous kaipaa perusteellista uudistamista.

HS 20.6.2013. Maatalouden kansallisetkin tuet pitää miettiä nyt uusiksi.

HS 27.6.2013. Ruokayhtiöiden salailulinja lihan alkuperästä on kestävä.

HS 5.7.2013. Heikkilä, T. Maisemien kartoitus auttaa vaalimaan tärkeitä alueita.

HS 28.7.2013. Minne katosivat perhoset?

HS 6.9.2013. Katajamäki, H. Suomen vahvuus on pienissä paikkakunnissa.

HS 6.9.2013. Koivisto, H. Sääriskit ovat viljelijän vastuulla.

HS 16.9.2013. Suomalaiset eivät näe metsää koivuhaloilta.

HS 23.9.2013. Laurila, I. P. EU on ollut Suomen maatalouden pelastus.

HS 2.10.2013. Kiihvailu ei auta etelän viljelijöitä.

HS 24.1.2014. Kaikkea ei voi ratkaista syömällä.

HS 13.2.2014. Liika byrokratia näännyttää viljelijät.

HS 27.3.2014. Luomutuotanto kasvaa, mutta kuluttaja epäilee yhä laatua.

HS 21.5.2014. Nostalginen kiista maatalouden tuista virisi vaalitaiston lopussa.

HS 18.7.2014. Boxberg, K. Suomenlahden tila on edelleen heikko.

HS 27.7.2014. Minne ovat lehmät kadonneet?

HS 6.8.2014. Niemi, K. Itämerellä on pitkä muisti.

HS 16.9.2014. Blåfield, A. Maidontuotanto joutui pelinappulaksi.

HS 10.10.2014. Vihreiden lähtö käänsi hallituksen energialinjan.

HS 22.10.2014. EU tarvitsee järkivihreää ilmasto- ja energiapolitiikkaa.

HS 25.10.2014. Ilmastotavoitteiden sitovuus väheni.

HS 31.10.2014. Orpo, P. & Toivakka, L. Suomalaiselle ruoalle haetaan uusia markkinoita.

HS 31.10.2014. Sote-uudistusta jarruttamalla ei voiteta vaaleja.

HS 21.11.2014. Petteri Orpo on maitotilallisille selityksen velkaa.